

Adelsönytt

DECEMBER 2022

Valet 2022

– Så röstade adelsöborna

Munsö skola blickar framåt

Intervju med rektor och lärare

Menhammar

– Adelsös största
markägare

**SUMMERING
AV PROJEKTET**

UPPTÄCK HOVGÅRDEN

EMMA
ADELSÖPROFILEN

INNEHÅLL

- 06 Upptäck Hovgården
  - 10 Vad händer med Kurö?
  - 12 Valet 2022
  - 14 Adelsöprofilen Emma
  - 22 Adelsö färjeleds historia
  - 24 Hjältarna vid Uppgården
  - 30 Munsö skola blickar framåt
  - 34 Besök på Adelsögården
  - 42 Menhammar
  - 44 Sommar- och höstminnen
  - 56 Barn och ung på Adelsö
  - 59 Vinter- och vårkalendarium
- ... och mycket mer!**

REDAKTIONEN

Anita Björk, Sjövik, Lilla Stenby
anitabjork2@gmail.com

Klas Dykhoff, Sättra
klas.dykhoff@gmail.com

Kent Lundberg, Stenstorpsvägen
kentlundberg65@gmail.com

Britt-Louise Morell, Sättra
morell46@hotmail.com

Lotta Person, Hallsta
lotta.person60@gmail.com

REDAKTÖR/ANSVARIG UTGIVARE:
Gunilla Dykhoff Sternelius, Sättra
gunilla_sternelius@hotmail.com
Mobil: 070-212 60 85

FORMGIVARE: **Ann Söderström**, Marielundsvägen
raketgrafiskform@gmail.com

ANNONSER: **Lennart Mattsson**, Lindby
lennartmattsson@hotmail.com
Mobil: 070-838 97 76

OMSLAGSBILD: ANN SÖDERSTRÖM
Hovgården.

LEDARE

Låt Hovgårdsprojektet leva vidare!

När Hembygdsgården räddades var ett krav från Värna Adelsö att en struktur för att utveckla Hovgårdsområdet skapades. Så blev det. En projektledare rekryterades och arbetet kunde börja.

Det hölls ett flertal möten för att fånga upp tankar och idéer från föreningarna och engagerade öbor på Adelsö. En vision och planer för Världsarvsområdet tog form.

En stor utmaning för hela projektet var att få alla aktörer, som Fastighetsverket och Riksantikvarieämbetet, att ta sitt ansvar och göra det som de har som uppdrag. Den resan har varit svår och tidskrävande. Att få myndigheter att delta i en kreativ process, som är det som sker just nu på Adelsö, är en utmaning. Men faktum är att det nu sker framsteg i dialogen med myndigheterna och de är beredda att investera både tid och pengar i området.

Strömma Kanalbolaget är en viktig framtida aktör för Hovgårdsområdet. Efter att Riksantikvarieämbetet lämnat förvaltningen av Birka, så är det Strömma som både förvaltar och utvecklar Birka som turistmål. Ska Hovgårdsområdet utvecklas behöver Strömma vara med! Efter intensivt arbete från projektledare Faravid Svalfors af Uggulas, så är nu Strömma beredda att vara med i det fortsatta utvecklingsarbetet. Det är

oerhört glädjande och ger förutsättningar för att både transporterna till Adelsö, och den kommersiella delen av området får helt andra förutsättningar att utvecklas.

Ekerö kommun är den stora finansören och motorn i det utvecklingsarbete som nu sker. Jag upplever ett starkt engagemang från kommunens sida, både i form av resurser och genom den energi som läggs på Adelsö. Även Region Stockholm delfinansierar projektet, vilket skapar goda ekonomiska förutsättningar.

Men utan föreningarna på Adelsö och Café Hovgårdens entreprenörer Emilia Törvall och Jimmy Ehrnlund, skulle inget av det här hända. Det engagemang och den tid som alla lägger ned för att utveckla Hovgårdsområdet är beundransvärt! Det är det engagemanget som ger mig energi att fortsätta driva den här frågan vidare.

När det nu har gått ett år sedan projektet startade, är det dags för alla offentliga aktörer som finansierar projektet att bestämma sig: Ska ni fullfölja och slutföra det ni har startat?

Hovgårdsområdet och Världsarvet är fantastiskt och kan utvecklas till något som skänker glädje till både Adelsöbor och många, många andra. Min uppmaning är: missa inte den chansen, utan låt projektet leva vidare och ge Hovgården och Världsarvet förutsättningar att bli en pärla för hela kommunen! ■

Anders Gustafsson
ORDFÖRANDE
VÄRNA ADELSÖ

Värna Adelsös syfte är att slå vakt om
Adelsös natur och kultur samt främja möjligheterna att bo,
arbeta och tillbringa fritiden på ön.

ADELS BUTIK

CATERING BUTIKSLAGAT OMBUD

SORTIMENT INFÖR EN GOD JUL OCH ETT GOTT NYTT ÅR

FRÅN BUTIKENS KÖK:

- Butikens egna sillinläggningar 26.90/hg
Prästviksill - krämig inläggning med pepparrot, kapis och dijon
- Hanmorassill - klar inläggning med dill och purjolök
- Kyrkvikens drömsill - krämig inläggning med citron och dill
- Gubbröra 26.90/hg
- Skagenröra 34.90/hg Handskalade räkor, citron, dill
- Öjebyröra 34.90/hg Kräftsjärtar, västerbotten, dillfrö
- Janssons Frestelse 12.90/hg
- Rödbetsallad 13.90/hg
- Rödkål som vi kokar själva med rödvin och kryddor 14.90/hg
- Laxröra med varmrökt lax 34.90/hg
- Julskinka som vi griljerar och skivar i butiken 26.90/hg
- Våra egna köttbullar 18.90/hg
- Vårt egengjorda julgodis - tryfflar, julmarsipan, småkakor

LITE ANDRA GODA SAKER:

- Kallrökt och/eller gravad lax i skivor 39.90/hg
- Från Gudruns goda chark kommer det bl.a. finnas: pressylta, prinskorv, julkorv, älgkorv mm
- Klädselolmens sill - Fransk löksill och Senap- och maltwiskey
- Hel julskinka att griljera själv, konventionell eller ekologisk
- Välfylld ostdisk - fråga om du vill ha hjälp med urval + massor av fina marmelader och kex
- Den fina italienska mjuka nougaten i flera olika smaker
- Cool Yule - vår egna julöl bryggd ihop med Adelsö Bryggeri
- Förhoppningsvis kommer Noble Farming kunna erbjuda ekologisk grönkål från sina odlingar på Sätta Gård
- Skeppsholms goda senap
- Litet sortiment från Norrby Gårds ekologiska grisuppfödning
- Julblommor, amaryllis och hyacint, från Blombutiken på Sättra Gård och Alverbäcks, samt våra egna bundna julbuketter

**Säkert något vi glömt, men
välkommen in och botanisera!**

**Öppettider för jul och nyår hittar du på:
www.adelsöbutik.se, Facebook och Instagram**

VAKTOMBYTE

Gunilla Dykhoff Sternelius är från och med detta nummer redaktör och ansvarig utgivare för Adelsönytt. Gunilla bor sedan några år på Bygatan på Sättra. Hon arbetar som nämndsekreterare och registrator på Ekerö kommun. Gunilla ingår sedan flera år i tidningens redaktion.

Björn Rydberg har varit redaktör och ansvarig utgivare för tidningen sedan 2010, till och med 2016 tillsammans med Ingela Maechel Westerberg. Under Björns tid har det kommit ut 25 nummer av Adelsönytt. Han tycker att det nu är dags att lämna ansvaret till någon annan.

Gunilla tar över redaktörskapet efter Björn.

FOTO: KLAS DYKHOFF

Liksom tidigare kommer det att finnas en redaktion, vars sammansättning framgår längst ner på sidan 2. ■

HELENA VICE ORDFÖRANDE FÖR VÄRNA ADELSÖ

Helena Abrahamsson har utsetts till vice ordförande för Värna Adelsö. Hon efterträder Janne Gertz, som har bett att få avgå efter mångårig tjänst som ordförande och vice ordförande.

Helena bor längst upp i Lundkulla nära Kvarnbacken. Hon har arbetat i många år i IT-branschen. Men valde att omskola sig till kyrkogårdsvaktmästare. Det är tack vare Helena och Monika Engelhardt som vi har en så väldigt fin kyrkogård på Adelsö.

Helena är en tuff tjej. I våras seglade hon från Sydafrika till Azorerna mitt i Atlanten. Nu går hon en svetskurs. Den kunskapen ska hon använda för att göra järnskrotsskulpturer i trädgården. Hon är annars intresserad av djur och natur.

Förra året kom Helena med i styrelsen för Värna Adelsö. Hon anser att föreningen har en

Helena styr segelfartyget Bark Europa ute på Atlanten.

FOTO: THOBAS SJÖKVIST

viktig roll för att ta till vara Adelsös intressen inom flera olika områden.

Vad är viktigt för Adelsö i framtiden?

– Jag vill att Adelsö ska vara en levande ö. Med till exempel affär och en skola på nära håll för barnen. Samtidigt ska vi slå vakt om den vackra naturen och kulturlandskapet, säger Helena. ■

Björn Rydberg

Hembygdsgården invigning FOTO: OVE WESTERBERG

PROJEKTET

UPPTÄCK HOVGÅRDEN

Hösten 2021 inledde kommunen ett projekt med syftet att i samarbete med adelsöbor, myndigheter, organisationer och andra intressenter utveckla Hovgården som besöksmål.

Projektet går nu mot sitt slut och även om alla projektmålen redan anses vara uppfyllda arbetar jag på högvarv, in i det sista. Jag hoppas att alla som har frågor och önskemål kontakter mig på faravid.svalfors.af.ugglas@ekero.se.

Det har varit otroligt spännande att få jobba med utvecklingen av Hovgården och förhoppningsvis kommer arbetet att kunna fortsätta även 2023.

Hovgården har fått ett informationscenter med en världsarvsutställning i Adelsö Hembygdsgård. Lokalerna har renoverats på ett fantastiskt sätt av Ekerö Bostäder och invigdes i början av sommaren. Efter önskemål från flera adelsöbor har en bibliotekshörna inrättats i informationscentret och eftersom många redan börjat låna kunde vi nyligen fylla på med fler böcker i hyllorna. Den som besöker hembygds-

Faravid. FOTO: JONAS LUNDSTRÖM

Per Runberg. FOTO: LINDA BLANCKERT

Adelsö bibliotekshörna.

Mats Vänehem. FOTO: LINDA BLANCKERT

gården kan nu också se den nya fina skylten vid entrén. Informationscentret med Adelsö Bibliotekshörna är öppet alla dagar kl. 11–16.

Samarbetet med adelsöborna har för mig varit det bästa med jobbet. Dessutom har kommunen genom projektet ökat sitt samarbete

med Birkamuseet, Statens fastighetsverk och Riksantikvarieämbetet, vilket bådar gott inför framtiden! Ett fint minne från i somras är när Hovgårdens informationscenter invigdes och när vi helgen efter höll öppet hus. Då bjöds det på vikingatida musik av riksspelmannen

»**Samarbetet med adelsöborna har för mig varit det bästa med jobbet.**«

Per Runberg, fantastisk guidning och föredrag av Kalle Runnristare, föredrag av arkeologen och illustratören Mats Vänehem, som är upphovsmannen till den stora illustration av ett

Johan Elfver och Helena Butén Langlet. FOTO: LINDA BLANCKERT

vikingatida Hovgården som finns att beskåda i världsarvsutställningen, samt tal av adelsöbor och politiker.

FRAMTIDEN

Projektet blev förlängt till årsskiftet. Detta känns väldigt bra eftersom det innebär att flera aktiviteter förhoppningsvis hinner slutföras innan arbetet med projektrapporten tar vid. Jag har fått positiv feedback från boende på Adelsö och från politiker och tjänstemän, vilket jag uppskattar mycket oavsett om mitt arbete slutar här eller ej. För att utvecklingen av Hovgården ska kunna fortsätta på ett bra sätt krävs ett starkt och levande nätverk knutet till platsen och det har blivit uppenbart att detta nätverk redan finns, i form av Adelsö Föreningsråd. Under projektets gång tog jag fram ett dokument som jag kallar Vision Hovgården. Dokumentet bygger på de perspektiv jag hämtat in från människor boende på Adelsö samt egna idéer kring möjlig utveckling av platsen.

Anders Gustafsson. FOTO: LINDA BLANCKERT

Beryl Kornhill. FOTO: LINDA BLANCKERT

Denna vision har presenterats för Länsstyrelsen, Statens Fastighetsverk, Region Stockholm, Birkamuseet och Adelsö Föreningsråd samt har skickats ut till de personer från Adelsö som deltagit på workshops och möten. Kommunen kommer nu eventuellt satt öka medel för ännu ett projekt, denna gång med syftet att förverkliga Vision Hovgården.

Jag vill passa på att tacka alla adelsöbor för ert engagemang och för era hejarop under resans gång. Det har varit en fantastisk tid för mig och jag hoppas att många får glädje av vad vi byggt upp tillsammans. ■

Faravid Svalfors af Ugglas
PROJEKTLEDARE FÖR
"UPPTÄCK HOVGÅRDEN"
EKERÖ KOMMUN

SÖKES:

FRIVILLIG TILL BIBLIOTEKSHÖRNAN I HEMBYGDSGÅRDEN

I nya fina Hembygdsgården har Ekerö bibliotek skapat en bibliotekshörna på två hyllor. Nu söker de en frivillig person som kan titta till hyllorna ibland. Det utgår ingen lön.

Kan du tänka dig att hjälpa till är du välkommen att kontakta Åsa Sjöberg på Ekerö bibliotek för mer information. ■

Hon har e-postadress

asa.sjoberg@ekero.se och
mobiltelefon **070-167 06 66**.

Kan du vara med och driva Adelsö Ägg framåt?

Vi behöver någon som kan ringa butiker, planera och genomföra äggpackning, göra klart leveranser för utlastning.

Om du tror det kan vara något för dig, skriv och berätta lite om dig själv till **bengt@adelsoagg.se**

Märk ansökan: 3 timmar mindre pendling per dag.

www.adelsoagg.se

VAD HÄNDER MED KURÖ?

Efter midsommar lämnade den sista vårdtagaren Kurö. Frälsningsarmén har efter 111 år avvecklat behandlingshemmet.

Kurö by från fjärden. FOTO: JONAS NIMMERSJÖ

Orsaken var ett väldigt stort upprustningsbehov och de dyra båttransporterna till ön.

– Men vi släpper inte de sociala ambitionerna, säger Per-Johan Fernström som varit chef på Kurön och nu är verksamhetsutvecklare vid Frälsningsarmén. Han fortsätter:

– Nu satsar Frälsningsarmén på öppenvård på Hornsgatan och ett boende med 38 lägenheter i Hjorthagen.

Ett tiotal adelsöbor arbetade på Kurö liksom ett stort antal från andra Mälåröar. De erbjuds arbete inom Frälsningsarméns sociala verksamhet i Stockholm. Eftersom många är äldre är det oklart hur många som nappar på det.

I maj utannonserades Kurö till försäljning. Det var ett stort intresse. Tretton företag med olika inriktning har varit med på upploppet. Det var planerat att köpet skulle offentliggöras den 30 september. Men förhandlingarna

om priset har dragit ut på tiden.

Det är inte säkert att Adelsö kommer att förbli ”in- och utskeppningshamn” för Kurö. Rasta och Sandviken på Sörmlandssidan är tänkbara alternativ.

Föreningen Värna Adelsö har skrivit till kommunen och uppmanat dem att se till att det inte blir en hårdexploatering av ön och att den vackra naturen skonas.

– Kommunen har ju planmonopol och dessutom gäller strandskydd. Kommunen kan och bör se till att de värdefulla miljövärdena på ön bevaras, säger Anders Gustafsson som är ordförande för Värna Adelsö.

Kommunpolitikern Gunilla Lindberg (L) har engagerat sig hårt för Kurö. Hon beklagar

Per-Johan Fernström, chef för Kurön.

FOTO: JONAS NIMMERSJÖ

att intresset är så ljust i kommunen och på Länsstyrelsen.

– Kommunen har alla möjligheter att se till att Kurö inte skövlas. De bör bry sig mer om denna vackra ö, säger Gunilla Lindberg.

När denna tidning gick till tryckning i mitten av november var försäljningen inte klar. Nu

talas man om att allt ska bli klart senare i höst. Först då blir köparen offentlig

– Men jag hoppas och tror att det blir en bra köpare som inte hårdexploaterar ön och skövlar den fina naturen, säger Per-Johan Fernström. ■

Björn Rydberg

VAD GÖR EKERÖ KOMMUN för att skydda Kurös vackra natur efter försäljning en? Kommunen har ju planmonopol och strandskydd gäller för ön. Vi frågade Arnulf Langlet som är ordförande i Byggnadsnämnden.

Vi känner till att det finns en pågående försäljning av Kurön och förstår att detta leder till en del frågor och funderingar. Eftersom försäljningen av Kurön i skrivande stund inte är genomförd, är det svårt för oss i kommunens politiska ledning att ge konkreta svar på alla frågor. Vi har inte fått någon ansökan om bygglov eller planbesked, så det finns i dagsläget alltså inget konkret att ta ställning till.

Vår grundsyn är att den översiktsplan som kommunen tagit fram ska gälla. På Kurö är det bara en liten zon runt det före detta behandlingshemmet som i planen anges som ett område där förtätning kan ske efter år 2030, inom befintlig bebyggelse, men först efter det att vatten och avlopp är löst. Det innebär inte automatiskt att man kan bygga vad som helst efter 2030, utan kompletteringar i bebyggelsen måste anpassas till platsen. Ännu mer då det finns miljömässiga, historiska och kulturella värden som man måste ta hänsyn till. Till det är en stor del av Kurön, precis som många platser i vår vackra kommun, skyddat av strandskydd. Strand-

Arnulf Langlet.

skyddet är ett generellt skydd som gäller i hela landet och vid alla kuster, sjöar och vattendrag. Det skyddade området är mellan 100 och 300 meter från strandkanten, både på land och i vattenområdet.

I dagsläget är vår bedömning att det inte finns anledning att ta fram en detaljplan för att exploatera området. Kuröns vackra natur och miljö är något som måste hanteras varsamt. ■

Arnulf Langlet

GRUPPLEDARE EKERÖMODERATERNA
ORDFÖRANDE I BYGGNADSNÄMNDEN
ORDFÖRANDE I KOMMUNSTYRELSENS PLANUTSKOTT

VALET 2022

Den 11 september var det val i Sverige. Då skulle det bestämmas vilka som ska styra i Sveriges riksdag samt i regioner och kommuner.

Det blev spännande när valsedlarna räknades och det svängde från vänster till höger under kvällen. Matchen blev väldigt jämn men nu vet vi resultatet, för såväl riksdag som Region Stockholm och Ekerö kommun.

Den 31 oktober presenterades Ekerö kommuns nya styre för 2023–2026. De borgerliga partierna Kristdemokraterna, Liberalerna, Centerpartiet och Moderata samlingspartiet har bildat ett majoritetsstyre för den kom-

» I kommunvalet var deltagandet för adelsöborna 80,9 procent. «

mande mandatperioden som de kallar Mälaröalliansen. Läs mer på www.ekero.se (sök på Mälaröalliansen).

I riksdagsvalet var valdeltagandet för adelsöborna 82,2 procent att jämföra med hela Ekerö på 90,4 procent och för hela Sverige 84,2 procent.

I kommunvalet var deltagandet för adelsöborna 80,9 procent och i hela Ekerö 86,2 procent.

Det var lägre deltagande än för fyra år sedan men samma mönster som då, lägre deltagande och intresse på Adelsö än hela Ekerö kommun.

Är det så att vi på Adelsö är mindre intresserade och bryr oss mindre? Kanske något för våra politiker att tänka på inför nästa val om fyra år.

SÅ HÄR RÖSTADE VI PÅ ADELSÖ

Nedre bilden visar riksdagsvalet, vänstra stapeln valet 2022 och den högra valet 2018.

SD, S och MP gick klart framåt jämfört med valet 2018. Förlorare är M, C, KD och V.

Resultatet för kommunfullmäktigevalet visar att Öpartiet även detta val är störst på Adelsö.

För övrigt är mönstret liknande som i riksdagsvalet där SD, S och MP går klart framåt, men även L gör ett bra val jämfört med 2018. Förlorare i årets val är i första hand C och KD.

I kommunfullmäktigevalet röstade 538 Adelsöbor, i hela Ekerö röstade 18 463 personer. Detta visar att Adelsö endast utgör 2,9 procent av hela Ekerö kommun.

Även om Öpartiet är störst på Adelsö tappade de två av fyra mandat i kommunen.

Tvärtom är det för C, de tappade tre av fyra röster på Adelsö men lyckades ändå behålla sina tre mandat i kommunfullmäktige.

På Adelsö har vi flera aktiva politiker inom kommunen, dessa fick även personröster. Här listar vi de som fick tio eller fler personröster.

Desirée Björk (Ö) 35
Anders Rosenqvist (MP) 21
Jimmy Fors (SD) 18
Stefan Wählin (L) 10

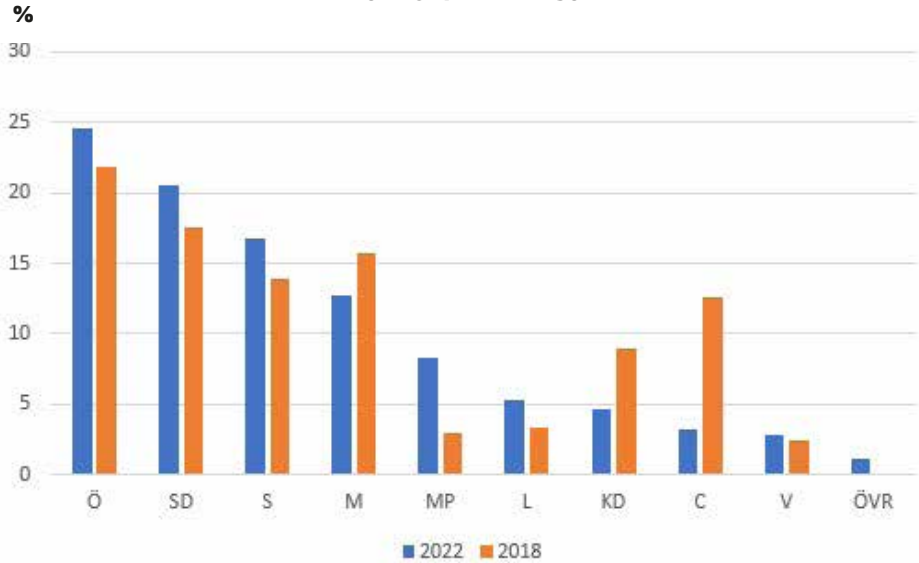
Den stora vinnaren i valet är ändå S som ökade från sex till nio mandat i fullmäktige.

Den som misströstar över valresultatet behöver bara vänta fyra år, då tar vi nya tag.

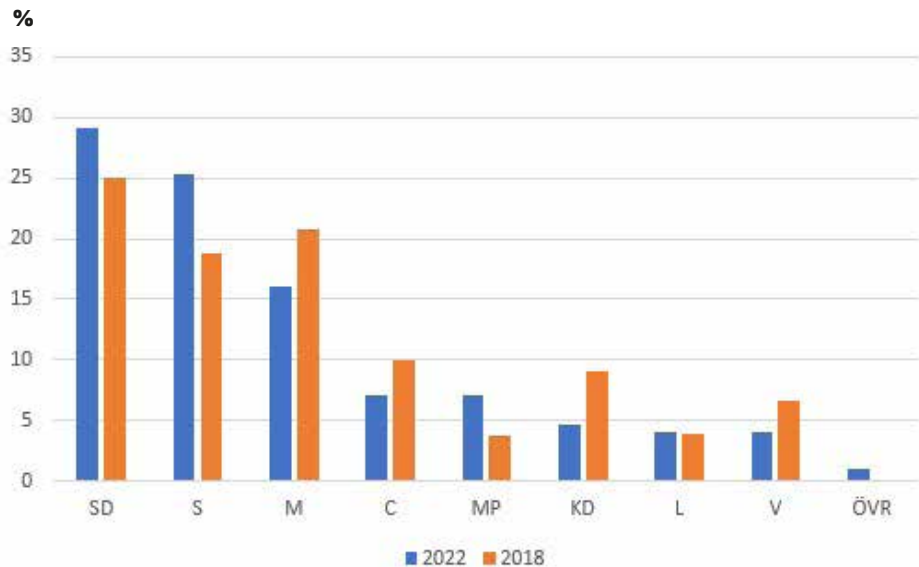
Mats Lundgren

KOMMUNVALET ADELSÖ

RIKSDAGSVALET ADELSÖ

ADELSÖPROFILEN

Emma – en riktig djurmänniska

Ni har nog sett Emma Magnusson. Det är hon på Smedstorp med det stora tvinnade rastahåret. Hon med hästarna, ”fem i hjärtat och tre på pappret”. Har ni samtalat med henne har ni också hört hennes vackra sjungande finlandssvenska.

TEXT: GUNILLA DYKHOFF STERNELIUS

Hon kom till vår ö för tio år sedan av en slump. Från sex års ålder har hästarna funnits med på hennes väg. Från Kimitoön i Finland där hon växte upp, via Island där hon gick på ”hästhögskolan” Hólar till Adelsö där hon nu jobbar som hästskötare för Menhammar – och sjunger i Birkakören.

Jag har stämt träff med Emma en eftermiddag i slutet av oktober för att följa med till hennes ganska nya mottagning i Hälsogallerian på Bryggavägen 101. Där ger hon behandlingar i kraniosakral terapi. När hon tidigare hade berättat för mig om denna behandlingsform hade jag nog sett skeptisk ut, för hon hade skyndat sig att förklara att det inte är flum och att ”sakral” har med sakrum, korsben, inte något kyrkligt (sakralt) att göra. Och ”kranio” med kraniet.

På den fina mottagningen får jag en provbehandling av Emmas mjuka varma händer. Det är inte massage och inte beröring för beröring-

ens skull. Hon känner. Läger händerna eller en hand mot bland annat korsbenet i ryggslutet och på skallen. Det är behagligt men svårbergrligt för en oinsatt. Emma ställer en fråga som avslöjar att hon har uppfattat någon form av obalans i min kropp. När behandlingen är slut är mina kvardröjande förkylningssymtom mindre tydliga. Det hörs också klart på inspe-lingen före och efter.

Emma är utbildad kraniosakral terapeut för både hästar och människor. Hästarna kommer förstås inte till Hälsogallerian utan de får be-handling på plats. Hon behandlar gärna ”hela ekipaget”, det vill säga även hästens människa, eftersom de ju utgör en enhet vid ridning. Den enas snedhet, låsning eller begränsning kan påverka den andra.

FÖL, STON OCH SKIT

Annars om dagarna är Emma hästskötare på några av Menhammars gårdar på Adelsö och Munsö. Jag som är en kontorsråtta måste fråga:

»Emma är utbildad kranio-sakral terapeut för både hästar och människor.«

– Vad gör du på jobbet?

– Jag jobbar med fölen, fölningarna och stona. Men vi gör allt möjligt, mockar skit gör vi mycket.

Nu sitter vi i bilen mot Adelsö, efter behandlingen, och passerar Menhammar och ett stort antal hästar. Emma pekar.

– Så jag har varit med när de här har fötts. Titta, där springer lilla Ture!

En av många jämnstora smäckra hästar. Jag påpekar att de nästan ser klonade ut. Samma storlek, nästan samma färg.

– Ja, det är lite tråkig färgskala, kanske, säger Emma. Fyra nyanser av brunt.

Det är så roligt att prata med Emma. Ofta skymtar en subtil och underfundig humor fram. Hon fortsätter osökt:

– Det är skillnad mot islandshästar som ju kan se väldigt olika ut.

Islandshästar? Men det finns väl inte här? Nej, men Emma har erfarenhet av islandshästar också, berättar hon. Bland annat från Island, där hon har gått på ”hästhögskolan” Hólar på norra Island. Och isländska fick hon lära sig där, den hårda vägen:

– Ja, jag hade fått veta att man skulle kunna skriva proven på engelska eller nån sorts skandinaviska men första dan så sa rektorn: Proven

Emma pussar föl. FOTO: SELFIE

ska skrivas på isländska! Så det var bara att plugga och bara att skriva. Man skrev ju säkert jättetokigt ibland men man klarade det.

Emmas hemkommun Kimitoön ligger i landskapet Egentliga Finland. Den utsågs för några år sedan till Finlands mest attraktiva besöksmål av resetidskriften Mondo. Först tänker jag att jag aldrig har varit där men sedan minns jag en fin kväll i gästhamnen vid en av dess öar, Rosala.

Kimitoön är en huvudsakligen svenskspråkig kommun. Men cirka 30 procent av befolkningen har finska som modersmål. Kommunen heter Kemiönsaari på finska. Jag är nyfiken:

– Förstår du finska?

– Ja, men isländskan är lättare. Jag skulle aldrig ha gått nån utbildning på finska och skrivit prov på finska eller nåt sånt.

Vi filosoferar om det kan bero på att isländskan, trots att den nu är svår för gemene svensk att förstå, historiskt sett är besläktad med svenskan. Finskan tillhör en helt annan språkgrupp, den finsk-ugriska. Ja, troligen är det så, kommer vi fram till.

Åter till Emmas arbete som hästskötare. Jag har fler undringar:

– Hur ser en arbetsdag ut för dej?

HÄSTAR HELA DAGEN – OCH ETT PAR KATTER

– Jag är på benen vid fem, kan inte sova längre än så, jag har alltid varit morgonpig. Först är jag nere hos de egna hästarna, sen åker jag till jobbet, sen till mina egna hästar igen. Så det är hästar hela dagen, helt enkelt.

– När kommer du hem?

– Det är väldigt olika! Ibland känns det som om jag bara är hemma och vänder, sover och så upp igen, ibland blir det vid femtiden.

– Hästar hela dan, sa du. Finns det några andra djur i ditt liv?

– Ja, två katter. Maradona som är två år och så lilla Folke som kom till oss i somras av en händelse. Vi hade en hund förut också, Kapten Nemo, men honom fick jag ta bort i somras när han hade fått sin tredje stroke. Han kom till oss när han var några månader, var helt galen som liten, hoppade och studsade när vi var ute

» **Jag är på benen vid fem, kan inte sova längre än så, jag har alltid varit morgonpig.** «

så folk stannade och tipsade om hundtämjare. Men sen blev han så bra som en hund kan bli. Tretton år blev han.

Emma blir tyst en stund, på inspelningen hörs bara bilens brummande.

– Så han fattas oss. Verkligen. Men så kom Folke till oss, helt oplanerat. Ett nytt svartvitt djur, efter Nemo. Och han är så festlig så han passar in hos oss.

2 för 1

Köper du nya kompletta glasögon, bjuder vi på ett extra par glasögon med din egen styrka från utvalt sortiment (värde 4390:-). Gäller lagerglas + - 6/2. Kan ej kombineras med andra erbjudanden. Gäller t.o.m 24/12 -22

Ekerö Optik

08-560 313 10 | Ekerö centrum | Snett emot Systembolaget
Måndag-fredag 9.30-18.00. Lördag 10.00-15.00

SYNUNDERSÖKNING

50%

RABATT
(ordinarie pris 390:-)

VÄRDECHECK
SYNUNDERSÖKNING

BOKA REDAN IDAG!

Boka en tid hos våra legitimerade optiker redan idag. Inget köptvång.

Gäller för glasögon (ej linser, intyg, recept etc). Erbjuder gäller t.o.m. 22-12-24

Namn..... Datum...../..... kl.....

Butik.....

Emma med hingst och sto. FOTO: GUSTAV OLSNÄS

När Emma säger ”oss” menar hon sig själv och sårbon Emilio. Och djuren. De hör till familjen.

– Blir det nån ny hund?

– Kanske till våren. Om det känns rätt. Men man får ju aldrig en likadan hund.

En stunds tystnad igen. Och då reflekterar jag över att Emma verkligen är en riktig ötjej. Först Kimitoön, sedan (efter en tid i Göteborg) Island – och nu Adelsö. Till Göteborg flyttade hon efter avslutad hästskötartutbildning hemmavid, mycket på grund av lönerna som var bättre i Sverige.

– Men hur hamnade du på Adelsö?

VATTEN, VIKINGAR – OCH DJUR

– Det var slumpen. Jag hakade på en kompis som flyttade upp till Ekerö. Köpte min första häst och hade inte råd att bo på Ekerö så jag sökte mej längre ut. Det kändes jättejättejättelångt bort första gången och då hade jag inte körkort ...

– Finns det några likheter mellan din barnomsö och Adelsö?

– Ja ... vatten och så. Men egentligen är jag inte så förtjust i vatten. Vi var mycket ute på

havet när jag var barn men jag har inte fastnat för båtlivet eller för fiske. Jag tyckte synd om fiskarna och masken. Vi brukade åka ut till en liten ö som mammas släkt hade tillsammans. Där var vi, gamla som unga, på midsomarna. Och det fanns ingenting där, vi sov i båtarna. Som barn sprang man ju omkring och lekte och så. De vuxna höll väl på med sitt. Men vi var inte inomhus för det fanns ingenstans att vara inomhus. Började det regna så åkte man hem. Så barndomssomrarna, de var egentligen lyx.

Det finns fler likheter mellan Adelsö och Kimitoön än närheten till vatten, berättar Emma:

– Sen är det det här med vikingar. Därifrån jag kommer är det också vikingagravar och så. På farmors gård är det en ganska stor bronsåldersgrav som är känd i Finland. Rosala är en riktig vikingaö, man åkte dit med skolan. Men jag är nog inte speciellt intresserad.

– Nej, för dej är det djuren, va?

– Ja, jag är en riktig djurmänniska, det har jag varit hela livet. Har bra hand med djur, helt enkelt. Det är lättare att läsa djur än människor många gånger, tycker jag. Hemma hade vi katt som jag och min syster tjatade oss till. Sen grät vi oss till en hund som vi lovade att vi skulle gå ut och gå med, det blev väl som det blev med det, ha-ha. När vi flyttade hemifrån blev det mer mammas hund. Jag bodde nog på Island när han dog. Nu har jag ju blivit en crazy cat-lady, tjarar om mina katter hela tiden.

– Hur blev det hästar då?

– Farmor hade en stor bondgård på cykelavstånd från oss, så där var vi jättemycket så länge som mamma och pappa var ihop. Så jag är nån form av bonde inombords, det kanske är därför som jag vaknar så tidigt. Men vi hade inte egna hästar, det hade vi inte råd med. Sen började jag på ridskola när jag var sex år. Det är det bästa som har hänt i mitt liv, jag tjatade jättelänge. Mamma är jättehästrädd och sen var det också en kostnadsfråga. När jag väl började så var det

det enda jag ville göra. Cyklade efter skolan till olika hästar som fanns i byn, blev biten, ramlade av och cyklade hem igen. Och så dit nästa dag igen och så var det samma sak. Ja, sådär riktigt hästtokig. Sen fanns det inte alltid pengar att gå på ridskola så då fick man hitta nån häst att åka runt på. Efter högstadiet började jag på hästskötartutbildning. Det finns två svensk-språkiga i Finland, en på Åland och en på min ö, så jag behövde inte flytta så långt. Men bodde

»**Sen började jag på ridskola när jag var sex år. Det är det bästa som har hänt i mitt liv.**«

ändå på internat, tjugo minuter hemifrån.

Vi talar en stund om Emmas lite ovanliga frisyra. Den är lättskött, menar hon, och att hon har den är för att hon tycker att det är snyggt men egentligen råkade det bara bli så.

INGEN BORSTE

– Min mamma säger att det var svårt att få mej att kamma och borsta håret när jag var barn, det var alltid slagsmål. När jag kom till Sverige frågade en kompis varför jag hade så trassligt hår. Det är för att jag inte hade någon hårborste med mej från Finland, svarade jag. Och så kan det mycket väl ha varit. Men mitt hår växer så här, och jag behöver inte klippa mej, håret blir tunt i ändarna och går av. Vi får väl se hur länge jag har såhär men skulle jag klippa mej skulle väl ingen känna igen mej.

När jag senare ser en bild på en häst noterar jag att manen faktiskt liknar Emmas hår.

En annan sak som många adelsöbor känner Emma för är Birkakören, där hon har varit med

sedan 2013. Den som har varit på sommarkonsert i Adelsö eller Munsö kyrka har hört hennes fina soloinsats i *Så skimrande var aldrig havet*, där hennes melodiosa finlandssvenska kommer till sin fulla rätt. Jag frågar om hon är bekväm med att vara i centrum på det viset, så som man blir som solist.

– Jo, fast samtidigt är jag lite hemlig. Inte ska väl jag, kan jag tänka, men samtidigt: Egentligen ska väl jag. Jag tror det är min delade bakgrund, mixen i mej, att mina föräldrar är så olika. Mamma har inga problem att prata med folk medan pappa är väldigt hemlig.

Emma berättar att hon sjöng som liten och att hon ofta stod på scen i jippon och revyer.

– Det kommer från mammas sida, hennes släkt är lite av konstnärliga teaterapor.

Emma tycker om att läsa, läste mycket som barn, och berömmar oss för Adelsönytt.

– Jag gillar verkligen när tidningen kommer och läser den. Det är gulligt format och den har blivit så fin. Förr var den ju bara ett svartvitt blad. Den här gratistidningen som kommer läser jag också, säkert den enda i min ålder som gör det. Det bor nog nån pensionär i mej, i smyg.

Om inte Emma hittar något nytt äventyr på en ny ö så får vi hoppas att hon stannar på Adelsö tills hon blir pensionär på riktigt. Hästarna behöver henne. Och hon dem. ■

FAKTA

Kraniosakral terapi är en mycket mjuk, varsam och effektiv form av fysisk terapi som behandlar olika snedheter, låsningar eller begränsningar som orsakar värk, smärta eller annan stress i såväl kropp som själ. Mer att läsa finns på <https://kstf.se/>.

Kontakta Emma: 073-7524179, [tyyni.ksterapi\(at\)gmail.com](mailto:tyyni.ksterapi(at)gmail.com)

Facebook: Tyyni – Kraniosakral Terapi.

Angripen gran i Mälbyaskogen. FOTO: BIRGITTA RYDBERG

HUR STÅR DET TILL MED ÖNS GRAN?

Kan Adelsös skogar riskera att skadas av träälskande skadedjur?

Ja det finns trädbarkborrar.

Trädbarkborrar är en sammanfattande term som används för att beskriva de destruktiva insektsarter som delar en gemensam egen-skap, de borrar sig in i trädstammar och grenar och är ett hot mot trädets allmänna hälsa. På Adelsö är granbarkborren den insekt som gör mest skada på vår skog – särskilt på granarna.

Angrepp av borren kan identifieras under hela året, men det är särskilt viktigt att hålla utkik efter färska skador från maj till augusti.

Tidiga tecken på angrepp är brunt borrhjöl vid granroten, små hål på stammen och drop-par av kåda, ”försvarskåda”. Finns det tidiga tecken måste granarna runt om noggrant kontrolleras, om de är angripna. Då ska träden tas ner och lika viktigt är det att träden forslas bort från området. Är barken borta och granen död har borren redan flyttat till en frisk gran.

Granbarkborren svärmar så fort dagstemperaturen går över 18 grader. Efter hand

Granborresår på träd. FOTO: BRITT-LOUISE MORELL

Granens försök att skydda sig med kåda.
FOTO: BRITT-LOUISE MORELL

som värmen sprider sig ner i marken vaknar fler och fler barkborrar till liv de närmaste dagarna och veckorna. Då finns det flera sätt att bekämpa granbarkborren. Vilken metod som är effektivast beror på skogens vitalitet, mängden barkborrar och hur bra bekämpningen utförs.

» Tidiga tecken på angrepp är brunt bormjöl vid granroten.«

I början av oktober har jag kört kors, tvärs och runt Adelsö med större fokus på västra sidan av ön. Efter kalhuggningen från Hanmora via Hagalund ner mot Hanholmen har träden tagits bort och det är ett kalhygge längs vägen. Men det finns fortfarande en liten samling torra granar nere vid och förbi Hanholmen. I den lilla skogen mellan färjeläget och Adelsögården hittade jag – med hjälp av Maria Sjömander – många döda granar

som står bland friska tallar. Jag är ingen expert men jag gissar att det inte finns en enda granbarkborre kvar där.

Min amatörslutsats är att skogarna runt ön mår hyggligt bra. ■

Britt-Louise Morell

Fotnot: Besökta områden var Skansberget, Hallsta, Lindby, Alviken, Hanmora, Tofta, Sättra naturreservat, Sättra och Kunsta.

TECKEN PÅ ATT GRANEN ÄR ANGRIPEN

- Droppar av kåda på stammen som granen försvarar sig med
- Brunt bormjöl vid stambasen, i spindelväv och i barkfickor på trädet
- Små ingångshål i barken
- Torra gröna barr på marken som granen har tappat.

ADELSÖ FÄRJELED OCH DESS HISTORIA

DÅTID

Fram till 1930 var Ångbåtarna ensamma om all trafik till Adelsö, både vad gällde gods och passagerare.

Sent på hösten 1930 hämtades en ombyggd skuta från Ekensbergs varv och färjetrafiken kunde börja. Skutan hade plats för två bilar och en styrhytt i aktern, eventuella fordon fick därför köras på och backas av eller tvärtom. Färjan måste alltid vända varje gång den lämnade sitt läge för en ny tur.

1936 kom en ny färja, den tog tre personbilar eller två av dåtidens lastbilar. Den hade körbanan i mitten och hytter på var sida, så nu kunde man köra både på och av. Den tjänstgjorde ända till 1954.

När Hjulstabron var färdig fick Adelsö överta en av deras färjor, som var en gammal båt med ett skrov av betong och därför väldigt tung, 300 ton. Det fanns plats för åtta personbilar men ingen hytt för passagerare.

1958 anlände färja nr 227 som var 28 meter lång, ett modernt snabbt fartyg med stålskrov som tog tolv personbilar. Då hade även de gamla färjelägena rivits och nya i betong byggts. Klaffarna var inte längre handvevade utan sköttes med hydraulik.

Men den färjan blev snart för liten och färja nr 230 kom, som hade tre körbanor och kunde ta sexton personbilar.

Efter det har färjorna bara blivit större och 1985 infördes linfärja i sundet på prov, för att kunna ha endast en personal ombord.

2006 blev det ett teknikskifte, den lindragna färjan Tora ersatte den linstyrda propellerfärjan Linnea.

Mycket har ändrats både vad gäller turtäthet och personaltäthet under åren. Ända fram till kriget 1939 var det beställningstrafik och man fick betala en avgift.

I samband med att färjan under kriget utrustades för gengasdrift anställdes en man som sågade och högg gengasved till färjan. Färjan gick endast ett fåtal turer per dag under de åren.

Med avtalad arbetstid och fler turer på dygnet måste det till mer personal, en skeppare och en gäst vid varje tur.

NUTID

Färjan idag är dieselelektrisk och det innebär att det är dieselmotorer som tillverkar och förser elmotorerna med el för själva lindriften. Det finns dieseltankar ombord.

Det finns inga batterier för lagring av el som kan driva färjan.

Färjan tar cirka 33 bilar och kapaciteten är anpassad efter trafikunderlaget. Detta utvärderas regelbundet av Trafikverket, som är beställare.

Personalen på leden arbetar i skift med några på varandra följande arbetspass, följt av några dagars ledighet.

FRAMTID

Rederiets mål är att på sikt bli fossilfritt och alla färjeleder ska stegvis konverteras till fossilfri drift. På vilket sätt och när det sker kommer Trafikverket att kommunicera när det blir aktuellt. ■

Anita Björk med hjälp av Moses Björk

Adelsöfärjan 1936. Otto Björk med sin bil är med.

Vill du sjunga i kör?

NU SÖKER BIRKAKÖREN PÅ ADELSÖ FLER SÅNGARE!

Birkakören är en fristående kör som gör konserter bland annat till Valborg, sommar och jul men även temakonserter tillägnade olika artister som till exempel Ted Gärdestad och Monica Zetterlund. Kören leds av Johan Wallnäs och övar i Adelsö hembygdsgård på lördagar kl. 10.45 - 12.45.

Välkommen att höra av dig till oss på birkakoren@gmail.com

Hjältarna Mats Lundgren,
Gordon Rännberg och
Raymond Larsson.
FOTO: BARBRO CARLSSON

HJÄLTARNA VID UPPGÅRDEN

Fastigheten Uppgården som ägs av Ekerö kommun har i sommar fräschat upp ytterligare genom en storartad ideell insats av tre adelsöbor som lagt ner 80 timmar på att iordningställa ett nytt staket längs vägen mot entrén.

Raymond vid liggande staket. FOTO: BARBRO CARLSSON

Kostnader för virke och målarfärg har Ekerö kommun stått för. Varenda staketpinne har tillverkats och spetsas med cirkelkap och målats med röd oljefärg och slutligen vit topp.

De tre hjältarna är Mats Lundgren, Raymond Larsson och Gordon Rönningberg. Under sommarens hetaste dagar kunde man se dem måla, snickra och skruva ihop sektioner som skulle passa mellan stolparna längs det gamla staketets dragning. Gordon Rönningberg som är snickare ledde snickeriarbetena men i stort har man delat på uppgifterna. Ingen hade från början föreställt sig hur mycket arbete det skulle bli, men Raymond förde bok och när man var klar visade det sig att det blev 240 timmar för tre man. Tidigare hade man renoverat dörren till källaren.

Resultatet blev en inramning av Uppgårdens som gör den till Sveriges vackraste kafé och föreningsgård. Den som i sommar har suttit under de skuggande äppelträden och inlagt lunch som avslutats med glass och kaffe och låtit blicken svepa kring omgivningen håller med. Är man av annan åsikt får man höra av sig med upp till bevis.

Mats Lundgren har tidigare varit med och iordningställt Uppgårdens övervåning med

Gordon Rönningberg och Mats Lundgren in action.

FOTO: BARBRO CARLSSON

Närstudie. FOTO: AGNETA COLLBERG

tapetsering och målning. Dessutom har han byggt ett tak, tillsammans med framlidne Gunnar Axe, över den hundraåriga skjutsbåten som skänkts till Adelsö hembygdslag från Färingsö och finns att beskåda i Uppgårdens trädgård.

På frågan om man har några kommande projekt på gång svarar Mats att en del målningensarbeten återstår.

Det känns tryggt för Adelsö. ■

Lasse Carlsson

Bygglov och bygganmälan

Det är inte lätt att sätta sig in i alla regler – men gör det! Och var noga med din ansökan/anmälan. Ställ alla ”dumma” frågor innan. Det tjänar du tid på.

Det pågår en hel massa byggen runt om på ön. På var och varannan tomt snickras det. Bodar, verandor och gäststugor växer upp som svampar ur jorden.

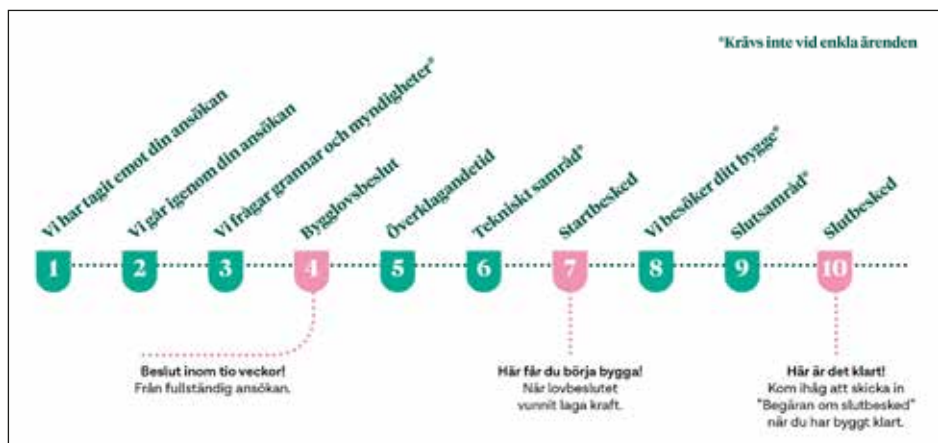
Det här gör att många har haft kontakt med kommunens byggnadsnämnd och fått sätta sig in i de regler som styr vad man får bygga och vilka regler som ska tillämpas. Det är inte helt enkelt att förstå skillnaden mellan en komplementbyggnad, en Friggebod och ett Attefallshus för att nämna några.

Den som planerar ett bygge kan med fördel börja med att kontakta Ekerö Direkt på 08-12457100 eller info@ekero.se för att få svar på de mest grundläggande frågorna. De svarar snabbt och det kostar ingenting. Annars är kostnaden för de olika byggloven och bygganmälan något som kan komma som en överraskning.

Det finns detaljerad information inklusive prislista på ekero.se (sök på Bygglov och på Avgifter bygg, trafik & planering). När man väl vet vad det är för typ av bygge man vill sätta igång kan man titta där.

Det finns en rad byggåtgärder som inte kräver bygglov eller bygganmälan, till exempel att bygga en altan som är lägre än 1,4 m, att bygga ett staket som är lägre än 110 cm eller att bygga en Friggebod på högst 15 m².

En byggnad som är större än 15 m² men mindre än 30 m² kan räknas som Attefallshus. Det kräver inte bygglov, men en bygganmälan till byggnadsnämnden. Det är viktigt att komma ihåg att för en bygganmälan så krävs det i stort sett samma handlingar i ansökan som för ett bygglov. Om man vill använda sitt Attefallshus som bostad så krävs det dessutom att det uppfyller kraven för tillgänglighet (”handi-

Beskrivning av bygglovsprocessen. ILLUSTRATION: EKERÖ KOMMUN

kappanpassning”). Dessutom ställs det krav på utformningen av huset, så att det passar in i den övriga bebyggelsen. Vill man bygga ett garage eller en verkstad till exempel, så ställs det lite lägre krav. Den enda skillnaden mellan ett Attefallshus och ett ”vanligt” hus är att Attefallshusets byggnämnan inte prövas mot detaljplanen.

Byggnadsnämnden i Ekerö hanterar mellan 800 och 1 000 ärenden årligen. Oavsett vad man söker för bygglov eller om man gör en bygganmälan, så är det en bra idé att vara ute i god tid och att vara noga med ansökan/anmälan, så att den är komplett från början. På tio veckor ska ett komplett bygglovsärende vara avgjort. I särskilda fall kan handläggningstiden förlängas en gång med högst tio veckor, totalt 20. ■

Klas Dykhoff

KONTAKT: EKERÖ KOMMUN

■ **E-post:** info@ekero.se

■ **Telefonnummer:** 08-124 571 00
Du når oss på telefon vardagar mellan klockan 08.00 – 16.30

■ **Besökstider:** Måndag – fredag klockan 09.00 – 16.00 (lunchstängt klockan 12.00 – 13.00)

■ **Adress:** Tappströmsvägen 2, Ekerö

■ **Postadress:** Box 205, 178 23 Ekerö

Vi kan hjälpa dig och ditt företag med

Bokföring ● Bokslut

Årsredovisning ● Deklaration

så att Du kan göra det Du brinner för.

Välkommen att ringa oss på

0705-722 962

så berättar vi mer!

Maria Kallström, Adelsö

ADJÖ ARRIVA

I somras gick det rykten om att Arriva hade förlorat avtalet för busstrafiken på Ekerö. Men sedan kom motstridiga besked: Arriva har köpts upp. Nu är det tydligt i och med att det står VR på bussgaraget i Ekerö centrum i stället för Arriva.

Tomas Zaar, affärsområdesansvarig vid Region Stockholms trafikförvaltning förklarar i ett mejl:

”Det stämmer att Arrivas svenska verksamhet från och med 1 juli i år ingår i VR, vilket är finska motsvarigheten till SJ. I övrigt kommer det inte påverka deras avtalsrelation till Region Stockholm eller deras uppdrag på Ekerö.”

Vi som är beroende av busslinjerna 311 och 312 hoppas förstås att förändringen också innebär en stadigvarande bättre tillförlitlighet. Den vinter som ligger framför oss lär ge besked. ■

GDS

SKRIV INSÄNDARE!

HAR DU SYNPUNKTER OM NÅGOT PÅ ADELSÖ?

Då är du välkommen att skriva en insändare (dock ej partipolitiska inlägg). Skicka den till gunilla_sternelius@hotmail.com.

För nästa nummer behöver vi insändaren senast den X maj. Den bör inte vara längre än 1 000 tecken med mellanslag.

Ditt namn måste anges.

BUSSARNA PÅ SOCIALA MEDIER

14 juni: Bussen som skulle gå från Sättra 9:14 kom inte.

22 juni: Enligt SL-appen stannar buss 312 i Hanmora över natten. Anländer 20:05, avgår 06:02 dagen därpå. (Red:s anm: Nu har de rättat till detta, men problemet dyker upp igen varje gång tidtabellen uppdateras. Felanmäl till SL om du ser att det inte har åtgärdats!)

8 juli: Återigen en buss på "buken", denna gång vid Kunsta. Föraren hade försökt vända.

Buss på buken i Kunsta.

11 september: Chaufförerna hör i stort sett aldrig av sig till färjan när de är sena längre. (Tips i kommentar: Ring själv: 0771-65 65 65, välj Personal.)

En klar minskning av inlägg kan skönjas. Om det beror på att vi har gett upp eller att det faktiskt har blivit bättre är oklart. Notisskribenten tycker att det har blivit lite bättre. ■

GDS

DÄRFÖR DRÖJER OMBYGGNADEN AV GAMLA AFFÄREN

Gamla affären i Hovgården har stått tom sedan Adelsö Butik flyttade våren 2021. Många har frågat sig varför inget har hänt med huset.

Fastigheten ägs av de tidigare lanthandlarna Patrik och Sofia Borin. Som vi tidigare berättat har de ansökt att få bygga om den gamla lanthandeln till ett tvåbostadshus. De lämnade in en bygglovsansökan till kommunens byggnadsnämnd i augusti 2021. Men något beslut har de ännu inte fått.

– Vi har haft flera samtal med stadsbyggnadskontoret, berättar Patrik.

Gamla affären. FOTO: ANITA BJÖRK

De har bland annat fått veta att det behöver göras ett markprov innan beslut kan fattas. Ett sådant prov är ganska kostsamt. Utöver det lever vi i osäkra tider. Patrik förtydligar:

– Med hänsyn till bland annat räntan är det oklart när vi kan dra igång bygget, även om vi får bygglov.

Björn Rydberg

Sättra snickeri AB

lämnar ogärna Adelsö. Så om du vill ha en ny terrass, eller hjälp med det där du inte hann med på huset. Vi gör även robusta utomhusmöbler, planteringsbord mm.

Adirondäckstol
i tryckimpregnerat trä mår bäst att stå ute året om.
2200 kronor eller två stycken för 4000 kronor

Tommy Hindstam
0703-879194

MUNSÖ SKOLA

BLICKAR FRAMÅT

Det har varit en tuff tid för Munsö skola. Hot om stängning hösten 2020, som avvärjdes efter massiva protester.

Skolan förblev öppen men endast för barn upp till årskurs två. I höstas återkom årskurs 3. Hur känns det nu, har stormen lagt sig? Trivs personal och barn? Finns arbetsglädje och tillit och hur ser framtiden ut för skolan?

Jag har stämt träff med rektor Cathrine Bruske och grundskollärare Martina Hausenkamph (tidigare Almqvist) en oktobereftermiddag. När jag anländer vid tretiden är det ganska lugnt både på skolgården och inne i skolbyggnaden. Vi sätter oss på Cathrines kontor.

Hur är det nu, på Munsö skola?

– Det rullar på, säger Cathrine och Martina nästan i mun på varandra. Båda med ett leende. Martina fortsätter:

– Nu är vi två lärare, jag och Madeline Björk som har förskoleklassen. Det är lättare än när jag var ensam, det underlättar enormt när vi kan ha två grupper. Vi har alltid behövt organisera och mixra så länge som jag har jobbat här.

Hör det här till utmaningarna med landsbygdsskolor?

– Ja, det gör det, säger Cathrine. Det är elevunderlaget det handlar om. Och det är också en infrastrukturfråga, vad gäller hur barnfamiljer ska flytta in. För det är ett oberäkneligt antal elever, det slår väldigt olika från år till år. Det ser jag i förskolan också. Det är väldigt svårt att veta antal barn i verksamheterna från år till år när man lägger budget.

Det är inte heller givet att alla barn från förskolorna kommer till Munsö skola, så det är svårt att planera. Martina ger exempel:

– Det kan ju vara de som vill gå på Waldorf eller Montessori eller någon annan skola. Det vet vi ju inte förrän de har önskat och valt.

När på året vet ni hur många barn det blir till hösten?

– Det gör vi efter skolvalet i februari, förklarar Cathrine, så i mars–april kan vi se hur många elever som har sökt. Sen vet man inte, nån kan flytta in och nån kan flytta ifrån. Det är ju elevpengen som är våra inkomster och det är därefter man bygger en organisation. Då kan man se hur mycket personal man kan ha på plats.

»Det underlättar enormt när vi kan ha två grupper.«

Cathrine är rektor för enheten Munsö skola, Sundby, Munsö förskola och Adelsö förskola. Enheten skapades i samband med att Munsö skola blev en F–2-skola 2020 (F = förskoleklass). Dessförinnan var Cathrine förskolechef för Sundby, Munsö och Adelsö förskolor och i Ekerö kommun har hon jobbat sedan 2011.

Cathrine bor på Ekerö och Martina på Adelsö.

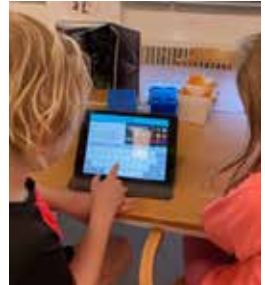
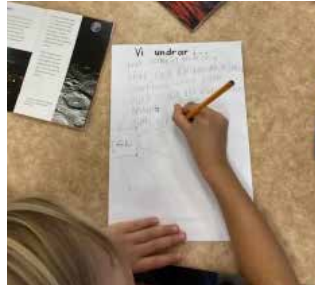

Är det en fördel att bo i kommunen?

– Det är klart att man blir ett känt ansikte, säger Martina. Man måste hålla isär det privata och jobbet. Och jag tycker att föräldrarna, de håller det så himla snyggt! Jag har aldrig behövt känna att jag ska stå till svars eller att jag blir offentlig när jag hemma och är ledig.

Cathrine tycker att det går bra men att det alltid är en utmaning då man är en form av offentlig person.

– Professionen ställs ju på sin spets och det är viktigt. Men så är det nog för många som lever och arbetar i Ekerö kommun.

Trivs du med ditt jobb?

– Ja, det gör jag, svarar Cathrine. Ekerö kommun är en väldigt bra arbetsgivare. Och det här är ett yrke som är spännande och brett, med mycket olika utmaningar. Man får vara väldigt kreativ. Sen är det mötet med barn och elever som man brinner för. Och jag har ynnesten att få följa dem från ett års ålder, det är väldigt speciellt och roligt.

Martina har jobbat här sedan 2003 med ett uppehåll på ett år då hon gjorde annat. Men hon ville tillbaka.

– Jag har ju varit här länge och känner jättestarkt för den här skolan. Så jag är glad och lycklig att jag får vara här. Jag vill inte göra nåt annat egentligen.

Så vad tänkte du vid beskedet om att skolan skulle stänga?

Efters en stunds tystnad svarar Martina:
– Nu har jag smält det lite mer men det var känslösamt. Det var det för många som jobbade här. Jag bor ju också här, så det blev en grej för hela ... Folk man känner och folk som bor här. Och bygden i sig, framtiden för alla. Nu så har det lagt sig lite grand förstås. Så gör det ju, och så jobbar man på framåt i stället.

Vad krävs för att vi ska kunna se en framtid för Munsö skola?

– Allting hänger ihop, säger Cathrine, och tar ett andetag:

– Man behöver se till att det byggs, att familjer får bygglov när man vill bygga ut eller bygga till eller bygga nytt. Det behöver finnas en flexibilitet så det blir generationsskiften på ett naturligt sätt. Så vi får se, det är ingen som

» Vi tar ett år i taget och vill göra det så bra som möjligt, det finns ett annat hopp nu.«

kan sja. Vi tar ett år i taget och vill göra det så bra som möjligt. Det är vår vision. Nu har vi årskurs tre, det hade vi inte förra året och fortgår det som nu så är vi jättegglada för det. Det handlar om att få en dynamik och att det rullar på för man vill ju också ha och kunna upprätthålla en god kvalitet.

– Ja, vi är etablerade, säger Martina, och har landat i det här nya ... det nygamla. Omstarten, kan vi säga. Vi är här och det fungerar, vi kan ta emot och köra på framåt. Det finns ett annat hopp nu.

En skola i Vittangi fick stänga på grund av lärarbrist. Finns liknande risker här?

– Det är många parametrar som styr. För att ha lärare måste du ha elever för att du ska kunna anställa lärare, så det är A och O. Och sen ska du kunna rekrytera, du ska vara en attraktiv arbetsgivare för att locka ut hit. Det är också speciellt och utmanande att undervisa i åldersintegrerade verksamheter. Jättekul, men det är säkert inte alla som köper det konceptet. Man får nischa sig och sälja in sig, liksom, för det är speciellt att jobba i en liten kontext.

Vad är särskilt bra med Munsö skola?

– Jag tror att vi är ganska överens om att vi gör det vi är bra på här och nu, säger Cathrine. Det finns en väldig arbetsglädje och ett enormt engagemang på den här skolan. Vi pratar mycket, det är fördelen med att vi är så små. Vi är väldigt tajta.

– En tryck bas kan man säga att vi har, säger Martina.

Cathrine fortsätter:

– Man är i verksamheten, rastvakt ibland, äter med eleverna. Det gillar jag, jag tycker om att möta allt ifrån de små barnen till de större. Jag kan alla namn på alla mina barn i hela enheten. Det är roligt. Däremot har man tappat lite föräldrar under pandemin, så det försöker man knappa igen.

Både Cathrine och Martina kan se att det är en fördel för barnen att rektorn är synlig och närvarande på skolan.

– Man är en i gänget, ler Cathrine. Och vår vision är att man ska trivas här. Det ska vara kul att gå i skolan och man ska ha de kunskaper man behöver för att fortsätta i årskurs fyra.

– Och vara tryckt här, flickar Martina in.

Är det något mer som ni vill berätta för Adelsönyttts läsare?

Både Martina och Cathrine ser hemlighetsfulla ut och byter leende blickar med varandra.

– Ja, jubileet, säger Cathrine. Skolan öppnades 1953 så den fyller 70 år nästa år!

– Och det ska vi såklart fira, säger Martina. På våren blir det nog.

En fest för sjuttioåringen Munsö skola, det ser vi fram emot! Och att den får fortsätta sin verksamhet i en växande och välmående landsbygd. ■

Gunilla Dykhoff Sternelius

ADELSÖ HEMBYGDSLAG

Vår verksamhet är nu igång som före pandemin. Julmarknaden den 26 november var vi självklart med på och en tomteverkstad lördagen efter genomfördes.

Agneta Collberg. FOTO: MAYA BERGQVIST

Målning av Mårten Nordqvist, 1977.

Vårens program är inte helt klart men våra fasta evenemang, som bakning i bagarstugan och att dricka brunn för hälsa och välgång, kommer att finnas med naturligtvis. Titta på vår hemsida www.adelsohembygdslag.se så får ni aktuell information. Se även Kalendariet på sidan 56 i denna tidning.

EFTERLYSNING: MÅLNINGAR FRÅN ADELSÖ

Vi vill gärna fotografera av tavlorna, se om vi har något liknande i vårt fotoarkiv, och sedan ta ett kort hur det ser ut nu. Projektet kallar vi för Adelsö i förändring, bilder nu och då. Målet är att få till en utställning till sommaren.

På denna tavla är Engla Flitt avmålad framför sitt hus. Den ligger precis efter vägen, strax före

färjbacken om man kommer från kyrkan. Flittens väg, som både vägen och busshållplatsen heter, är uppkallad efter henne och hennes familj.

Vill du vara med i hembygdslaget och tycker att något verkar intressant att arbeta runt? Utställningen "Adelsö i förändring", fotografera av tavlor, hembygdsarkivet, forska om olika platser och deras namn på Adelsö, Adelsös kvarnar, leta efter information om din egen by/ ditt eget hus?

Vi söker alltid folk som är intresserade av hembygden. ■

Agneta Collberg

ORDFÖRANDE

ADELSÖ HEMBYGDSLAG

Hemma hos
CARINA
OCH ULF

HOUSE RULES
GIVE THANKS, NO WHINING!
PICK UP AFTER YOURSELF
KEEP YOUR PROMISES
BE RESPONSIBLE AND JOYFUL
ALWAYS FEEL THE OTHER
PRAY TOGETHER
DO WHAT YOU LOVE
FOR ONE WHO IS WORTHY & LOVING
LOVE EACH OTHER
DREAM LAUGH PLAY

Hemma hos **CARINA OCH ULF PÅ ADELSÖGÅRDEN**

Carina och Ulf Lundberg bor på Södermalm i Stockholm, ”mitt i smeten”, på Folkungagatan nära Götgatan. Men de bor också på Adelsögården, Misteln 4.

TEXT: GUNILLA DYKHOFF STERNELIUS

FOTO: KLAS DYKHOFF OCH GUNILLA DYKHOFF STERNELIUS

Där har de en av de större bostadsrättslägenheter som har färdigställts under senare år och där alla utom en av hela beståndet nu är sålda. De köpte den i mars 2021 efter att ha varit runt och tittat på stugor men aldrig fastnat för någon. Någon anknnytning till ön har de inte.

Barnbarnet Ville älskar att vara med farmor och farfar på Adelsö. Han var med på visningen och kanske att hans förtjusning bidrog till att de bestämde sig för att slå till. Det ångrar de inte. De stortrivs, åker ut så ofta de kan och är här mer än i stan.

– Det är ju det här, säger Carina, att man kan åka ut över helgen. Och så att vi hjälps åt här med trädgården och allt.

När de första Till salu-skytarna dök upp på Adelsö Ringväg för ett par år sedan blev maken och jag nyfikna så vi körde in och tittade. Där syntes inga människor men en dörr till en nästan färdigrenoverad lägenhet stod öppen. Vi kikade in. Jo, visst var det fräscht och snyggt just där inne, men annars ... Ganska nedgånet och gistet. Ödsligt. En trasig brygga nere vid sjön. Vi hade svårt att förstå hur det skulle kunna bli attraktivt att ha sitt fritidsboende här.

Carina i det praktiska lilla köket.

Vilken skillnad när vi kommer hit en dag i slutet av september 2022! Liv och rörelse. Fräscht och snyggt överallt. Doft av mat, öppna dörrar, grannar som ropar till varandra från sina altandäck, antingen bara för att hälsa eller så för att dryfta något om gemensamma angelägenheter.

Kul med vattengevär tycker farfar Ulf och Ville.

Ville är här sedan gårdagen, studsar runt i soffan och på golvet och roar sig själv. Det märks att han är trygg här, med farfar och farmor, med platsen och med lägenheten. Nästan alltid finns andra barn att leka med här om han skulle vilja det, berättar Carina.

Just Carinas och Ulfs lägenhet var tidigare ett kök när Adelsögården var ett vandrarhem

»Just Carinas och Ulfs lägenhet var tidigare ett kök när Adelsögården var ett vandrarhem.«

och innan dess en förläggning för AMS*-arbetare. Första gången de var här såg den blivande lägenheten inte mycket ut för världen. Carina skrattar vid minnet och visar.

– Det var kakelplattor här på väggarna och ett enda stort rum.

Härligt att sitta ute och äta i slutet av september med goda grannar.

Ulf fyller i:

– Klinker på golvet och kakel på väggarna.

Nu är det en fräsch och ytsmart trerumslägenhet. Via altandäcket som vetter mot den välskötta stora tomten och sjön kommer man direkt in i i köket/allrummet. Kanske att köket snarare kan beskrivas som ett pentry men det är modernt och snyggt och har alla faciliteter man kan önska. Väg i vägg, med ingång från allrummet, finns dusch & toa. Det enda som Carina och Ulf har åtgärdat där är att de har satt upp duschväggar.

De två sovrummen är ganska rymliga och från sitt har Carina och Ulf låtit ta upp en dörr. Planen är att bygga en altan även på den sidan, eftersom väderstrecket där är väst. På den sidan av huset har föreningen gjort ett jättejobb med att röja sly och skog.

Efter en fikastund går vi ut på området. Vi får kika in hos grannen Jasmina Vacic som har en mindre lägenhet. Den känns bekant. Efter en stund inser jag att det är den som vi tittade in i den där gången för ett par år sedan, då vi tyckte att det mesta här såg trist ut. Allt utom just den lilla lägenheten. Nu har den fått liv – och blivit så mysig.

Vi tittar in hos flera av Carinas och Ulfs grannar. Lika fint och personligt överallt. Alla har sitt ordinarie boende någon annanstans, för formellt är lägenheterna här endast till för fritidsboende. Något som kan vara opraktiskt:

Altanen används som ett extra rum när vädret tillåter.

När en lägenhetsinnehavare behövde en rullstolsramp blev det nobben från kommunen.

Några av de boende sitter och språkar på altandäcket. Det är en trevlig och lättäm ton

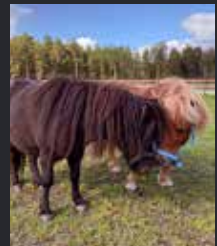
grannarna emellan. Medan jag talar med Agneta hör jag med ett halvt öra att Carina pratar trädgårdsarbete med Ulla; de ska fixa en plantering senare. Sedan förevisas vi tvättstugan som verkligen är just en tvättstuga. Liten men fullt utrustad.

Det sista vi gör innan vi tackar för oss är att gå ner till sjön som formellt ligger utanför föreningens tomt. Det var där som det låg en trasig brygga sist vi var här. Nu kan vi gå ut på en nyrenoverad stadig och lång brygga med badstege. Vi berömmar den.

– Jo, det var slitigt, säger Ulf om jobbet som flera hjälptes åt med.

Bryggan lovar gott inför kommande somrar. ■

Gunilla Dykhoff Sternelius

Country Butiken

DIN BUTIK PÅ LANDET

Country Butiken, tidigare Toftabutiken, är en fysisk butik på Adelsö. Här finner ni heminredning i olika stilar och smak. Återförsäljare för Cura täcken för god sömn. Vi har utökat vårt sortiment med foder från KRAFFT även till höns, kaniner och hästar så klart, vi har också strö, pellets med mera från RS Mustang. Vi hoppas ni finner det ni söker, om inte, så är ni välkomna med önskemål så hoppas vi kunna hjälpa till!

Stora Dalby Gård 1, Adelsö
info@countrybutiken.se, 070-440 40 43, 076-220 01 05

Kullabro backe

Detta vackra namn har backen från Kunsta upp mot Sättra. Var namnet kommer ifrån är okänt men det är känt i mannamun även om det inte står på kartan.

Här växer det mycket mistel i träden och vore inte det ett bra ställe att träffas för en romantisk stund?

”Vi ses under misteln vid Kullabro backe!”

På vänstersidan finns det en liten brun stuga som heter Nybygget.

Där bodde i slutet på 1800-talet en gumma som hette Emma Hägg och hon hade en affär i huset. Hennes kunder kom från Sättra, Dalby och Kunsta. Vad hon sålde är inte helt klart men det ska ha varit en del livsmedel men även skor och andra saker som behövdes. Varorna kom med båt till Kunsta brygga.

Emma Hägg hade dessutom en inneboende i köket som hette Boman. Han jobbade åt Kilqvist i Sättra och var skeppare på en skuta som hette Lilja. En gång gick han på grund på Bullgrund utanför Fagerön och lär ha sagt: ”Här känner jag igen mig för här har jag varit förr”. Man kan ju tycka att han då borde kunnat missa grundet också ...

På andra sidan Kullabro backe finns en sänka med ett kärr, Kullabro kärr eller Granskogskärret. Det var en gång i tiden ekbevuxet.

Göta Karlsson som bor vid Hovgården berättar att hennes morfar, som bodde i Granskog, och hans mobror på 1800-talet brukade upp hela kärret till åkermark. Göta kommer ihåg att hon både har plockat potatis och hässjat hö på de åkrarna. Nu har de återtagits av skogen.

Går man vägen in mot Kunstatornet kommer man fram till Torget. Detta var ett stigkors där man kunde ta sig till Kunsta, Sättra och Granskog.

Kullabro backe. FOTO: AGNETA COLLBERG

Norrskog låg efter åkerkanten innanför Nybygget. Den siste som bodde här var Tore Sjögren. Han högg i skogen och jobbade senare vid Stenby.

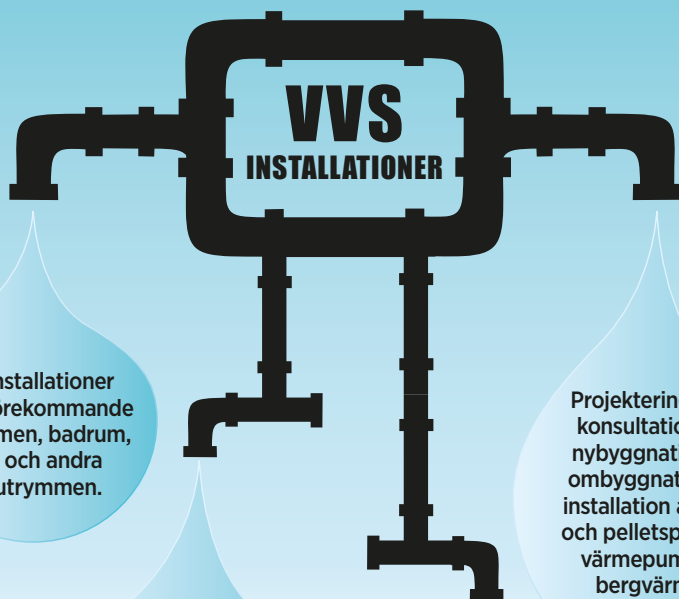
Visst måste vi väl ändå lära oss namnet Kullabro backe! ■

Agneta Collberg

ORDFÖRANDE

ADELSÖ HEMBYGDSLAG

ALSNÖ RÖR AB

Rörinstallationer
i alla förekommande
utrymmen, badrum,
kök och andra
våtutrymmen.

Konverteringar
till vattenburet
värmesystem,
renovering och byte
av avloppssystem,
reparationer och
service av installationer
av vatten- och djup-
vattenpumpar.

Projektering och
konsultation av
nybyggnationer,
ombyggnationer,
installation av ved
och pelletspannor,
värmepumpar,
bergvärme,
luft och vatten.

Installation av
pumpstationer,
köldbärarsystem för
kylsystem, installation av
enskilda avloppssystem,
grävning med minigrävare
tex vatten, avlopp och
el över tomt.

Auktoriserat
VVS-företag

Mälbyvägen 18, 178 92 ADELSÖ, alsno@telia.com
Anders Johansson, 070-565 15 10, 070-595 90 56

Litografi ur Wrights Svenska fåglar.

Den hemlighetsfulla morkullan

Jag har sedan barnsben upplevt att vistelse i naturen är en viktig komponent till ett rikare liv.

Jag känner mig alltid välkommen i det berikande livsrum som naturen erbjuder i en känsla av samhörighet, att den är en del av mitt ursprung och att jag på sikt kommer att återvända till den.

Ett äventyr väntade mig även denna solbelysta dag i mitten av augusti då jag var ute på en långtur i de bevarade delar av natur som Adelsö har att erbjuda. Plötsligt hände något som fick mig att hoppa till. Det rasslade till i buskaget framför mig och upp flög en fågel helt oväntat. Den gav ifrån sig ett främmande ljud när den med sitt relativt stora vingspann

försvann mellan träden i en fjäderskrud med toner i rödbrunt, svart och vitt. Mitt hjärta klappade hårt och skogens tystnad blev än mer påtaglig. Jag undersökte platsen varifrån fågeln lyft, tittade om det kunde finnas ett bo eller andra spår. Inget fanns att upptäcka. Jag fortsatte att finkamma området efter kantareller när det hände igen. En likadan fågel flög upp någon meter framför mig utan att låta. Den här gången från en mer öppen plats alldeles intill en ung tall med en liten buske intill sin fot. Jag skyndade fram. Javisst, där fanns ett enkelt bo, bara en grop i marken med fyra ägg och en

grankotte. Jag tog några bilder på äggen med mobilen i en glad övertygelse att det skulle gå att identifiera vad det var för slags fågel som häckade så sent på säsongen. Skyndade hem och kunde snabbt konstatera att det var morkullan jag mött i skogen.

Morkullan är Sveriges talrikaste vadarfågel med närmare sex hundra tusen häckande par. Ändå ser man den nästan aldrig på marken. Den är nattaktiv och ligger väl gömd i skogssnår på dagarna. Morkullan är 40 centimeter inklusive näbb och har ett vingspann på 60 centimeter. Den har ett karaktäristiskt utseende med stora ögon som ligger nära hjässan och kan därför se i 360 grader utan att vrida på huvudet. Den häckar i tätbevuxen, fuktig skogsmark.

Under häckningstiden, i skymningen, flyger hanarna en specifik rutt, "morkullesträcket". De flyger då återkommande över sitt revir för att finna parningsvilliga honor. Detta utnyttjades tidigare vid jakt då den gjorde morkullan till ett lätt byte. Denna jaktmetod är numera förbjuden. Enligt folktron ansågs morkullan vara en trollfågel, den kallades trollruckla och troddes tjuvmjölkorna korna genom att sticka sin långa näbb i ljuvret.

Nylagda morkulleägg. FOTO: KENT LUNDBERG

Två veckor senare: kläckta morkulleägg. FOTO: KENT LUNDBERG

Jag återvände till boplaten två veckor senare och kunde se att äggen hade kläckts. Min förhoppning är att ungarna har klarat sig och att den natur som får morkullan att häcka på Adelsö bevaras för framtiden. ■

Kent Lundberg

från idé till produktion

Se vad vi kan erbjuda dig

• Dekaler • Bildekor • Skyltar • Profilreklam

08-551 181 80
www.dekaltrim.nu

Hästhage i Mälby. FOTO: LASSE CARLSSON

MENHAMMAR

– Adelsös största markägare

Under de senaste 20 åren har Menhammar köpt mycket mark på Adelsö. Numera äger man 570 hektar på ön. Det är mer än en femtedel av öns totala yta.

Menhammar är numera Adelsös överlägset största markägare. De äger följande gårdar/fastigheter.

- Lindby
- Gamla Prästgården (senaste köpet, 2022)
- Smedstorp och Portugal
- Stora Dalby
- Tofta
- Ett litet skogsområde i Lundkulla

VARFÖR HAR NI KÖPT ALL DENNA MARK?

– Menhammar har som ambition att utveckla ett långsiktigt och hållbart naturbruk med skog, jord och vatten. Vi har inga planer på att exploatera marken, säger Ulf Segerström som är driftchef på Menhammar med ansvar för jordbruket.

Jag träffar Ulf Segerström en strålande höstdag ute på Toftas ägor. Han pekar stolt på det enorma nysådda gröna höstvetefältet. Det

är helt fritt från ogräs trots att man inte använder ogräsgift. Det tas bort på mekanisk väg.

På Tofta finns inga hästar. Här är det bara jordbruk, som producerar foder och en del spannmål. Där finns också ett trettiotal kor som betar och håller de vackra ekhagarna öppna. Herefordköttet säljs lokalt. Man arbetar för ett fossilfritt hållbart jordbruk inklusive en modern maskinpark som drivs med HVO istället för vanlig diesel. HVO är tillverkat av förnybara råvaror och ger mycket mindre utsläpp av växthusgaser.

Enligt Ulf Segerström samordnas skogsbruket med viltvården och jordbruket för att öka den biologiska mångfalden. Skogsbruket är miljöcertifierat. Målet med skogsbruket är att långsiktigt behålla och utveckla skogens värden. Det handlar inte bara om ekonomiska värden, utan också värden som biologisk mångfald, vilt och landskapsvård.

I samband med köpen av gårdar så har Menhammar fått ta över en mängd hus av växlande skick. Här har man satsat mycket pengar på upprustning.

Av Menhammars mark på Adelsö är en tredjedel skogsbruk. Resten är jordbruk, hästhagar och foderodling för de egna hästarna.

KOMMER NI ATT KÖPA MER MARK?

– Man kan inte utesluta att vi kommer att köpa mer mark. Vi blir till och från kontaktade från markägare som vill sälja till oss eftersom vi sköter om mark och fastigheter väl. Det har ryktats att vi ska köpa Kurö. Men så blir det inte, säger Ulf Segerström.

Menhammar Stuteri är ett av Sveriges största och mest framgångsrika stuterier för uppfödning av travhästar. Kärnan för hästupp-

födning är självfallet Menhammars gård på Ekerö. Men man har hästar också på Munsö och till och med på Stone Creek i USA. På

Adelsö är det bara i Lindby man har hästar. Där finns cirka 25 avelsston och ca 20 ettårsston. Sammanlagt arbetar 65 personer i Menhammars verksamhet. På Adelsö finns sysselsättning för tre–fyra årsarbetskrafter.

Man kan uppfatta Menhammar som en ”Jätten Gluff-Gluff” som köpt upp stora delar av ön. Men vad tycker adelsöborna? Jag har inte gjort någon opinionsundersökning. Även om jag ibland hör lite gnäll om alla staket tror

jag att de flesta adelsöbor är positiva till Menhammar. Av framför allt följande skäl:

- Menhammar vårdar sina marker på ett bra sätt.
- Menhammar har inte exploaterat sina egendomar och har inga planer på det heller.
- Man har satsat mycket resurser på att rusta upp en massa gamla hus på gårdarna. ■

Björn Rydberg

Menhammars driftchef som ansvarar för jordbruket känner på jorden i Tofta. FOTO: MENHAMMAR

FAKTA: MENHAMMAR

Menhammar Stuteri är systerbolag till Fastighetsbolaget Wallfast och Walleniusrederierna. Alla ingår i moderbolaget Soya Group. Namnet Soya härrör från 1930-talet då verksamheten började med båttransporter av sojaolja. Menhammar och Wallfast har ett nära samarbete. ■

ADELSÖ IF:S

AKTIVITETER UNDER SOMMAREN OCH HÖSTEN

MIDSOMMAR

Midsommarrafton på Festplatsen var efterlängtat i år. Drygt 700 vuxna och så alla barnen därtill. Carina och Kenneth Einarson och Malin Rikardsdotter Ahlin stod för sång och musik och tillsammans med Johan Sandmark

Adelsölaget blev utan Midsommarpokal.

dansades det runt stängen. En fin dag med fantastiskt väder.

Midsommandagen var också solig och varm när Adelsö IF mötte Munsö IF i det tradi-

tionella fotbollsderbyt på Adelsövallen. Tyvärr förlorade AIF i år igen med 1-4 mot MIF.

BILBINGO

Den 2 juni startade Bilbingon på parkeringen vid Adelsövallen igång igen, nu på torsdagar kl. 19.00. Ett snitt på tolv bilar de fem gånger vi körde. Två gånger blev vi tvungna att ställa i på grund av regn. Volvobilarna var klart över-representerade i år.

Bilbingon på parkeringen vid Adelsövallen.

KM I FRISBEEGOLF

KM i Frisbeegolf genomfördes på banan vid Adelsövallen lördagen 1 oktober. 16 deltagare som delades upp i fyra lag. Där gick de sex bästa från första rundan vidare i final. Den vanns av Magnus Levhorn, sedan kom Rickard Carlsson och på delad tredjeplats kom Linus Ålander och Tomas Levhorn.

AIF bjöd på grillkorv och gofika mellan rundorna. Mycket lyckat och i år hade vi även publik med runt banan.

Från vänster: Rickard Carlsson, Magnus Levhorn, Linus Ålander och Tomas Levhorn.

Barndagen 23 juli.

MAGNUS LADULÅS-LOPPET

Magnus Ladulåsloppet lades en månad senare i år då Mårten Westberg stod vid rodret. Men den 6 augusti blev det äntligen av. Det var det näst största deltagarantalet med över 150 löpare totalt, både barn och vuxna. Det var ett fantastiskt publikstöd under hela vägen, i det sommarvarma vädret.

BARNDAGEN

Den 23 juli i år arrangerade Adelsö IF tillsammans med Adelsö Evenemang för första gången Barndagen. Ren succé! Runt 50 barn med vårdnadshavare från både Adelsö och Munsö sprang runt och lekte bland de olika aktiviteterna, bland fotbollar på planen, hoppborg, planteringsstation, ansiktsmålning, tipsrunda – och så kom öns brandvårn på besök, oerhört uppskattat!

En fantastisk dag att minnas och planeringen för nästa år är redan i full gång, hoppas vi ses!

Sandra Nygård, Mathilda Björk och Maria Nyberg Hulstbo

Magnus Ladulåsloppet var tillbaka i somras.

FOTO: LASSE CARLSSON

ALLAKTIVITETSHUS

Den 23 augusti hade vi ett möte i AIF:s klubbhus med representanter från samtliga av de politiska partierna på Ekerö angående att få kommunens medverkan till byggnationen av Allaktivitetshuset vid Adelsövallen. Alla var mycket positiva och entusiastiska till det.

INNEBANDY

Innebandyn startar upp ett lag igen, med Anders Rosenqvist som ledare. Första matchen gick av stapeln 15 oktober.

Det blev ett innebandylag!

GYMMET

Gymmet går bra. Det är ca 120 betalande som tränar.

BOULE

Boule rullar också på. Det är ett gäng på 6-7 gubbs i snitt som spelat på lördagar kl. 14.00 som fast tid och sedan spelar lite mer när andan faller på. Kommunikation via Super-text. De har varit väldigt aktiva i spelandet i år och även spelat bortamatch mot Pauvres Honteux vid Nockeby.

PINGISTURNERING

Annandag jul, den 26 december, är det pingisturnering i Hembygdsgården kl. 13.00.

ADELSÖ RUNT

Veteranbilsrallyt Adelsö runt 2:a juli.

FOTO: LASSE CARLSSON

ADELSÖ SMEDJA

Jan Lööf signerar sina bilder vid utställningen i Adelsö Smedja.

FOTO: OVE WESTERBERG

HALLOWEEN

29 oktober anordnade Adelsö Evenemang
Halloween-promenad, sponsrad av Café Hovgården.

FOTO: MADELINE BJÖRK

Mälaröarnas nyheter

– OM MÄLARÖARNA SEDAN 1949 –

Visste du att...

Enligt en undersökning från RAM (Research and Analysis of Media) läser 16 800 av kommunens 21 000 invånare i åldern 16 till 80 år tidningen plus att 84 % tycker om eller tycker reklamen är okej i tidningen. Motsvarande siffra för Facebook och Instagram är bara 39 % respektive 42 %

Gjord för Mälaröbor, av Mälaröbor på Mälaröarna

HEMBYGDSDAGEN

FOTO: BARBRO CARLSSON, STEFAN KNORN

ALSNU VIKINGAR

Alsnu vikingar har haft ett fantastiskt år såhär långt. Dels var Alsnu vikingadagar som vanligt välbesökta och vi slog rekord i antalet som var med och hjälpte till, vilket är ett skönt kvitto på att aktiviteten fungerar. Utöver det har det varit ovanligt mycket aktivitet i föreningen. Två saker utmärkte sig alldeles speciellt: Dels kom vi efter flera års uppehåll igång med råseglingen igen, alltså seglade våra vikingatida båtar. Vi åkte till Birka flera gånger! Dels anordnade vi många fredagsgrillningar som lockade många besökare till Alsnu gård, som aldrig annars skulle ha hamnat där. Det har varit många fina samtal vid brasan, skratt och nya bekanskskaper.

Härnäst serverar vi kolbullar vid festplatsen på Adelsös julmarknad. Därefter är det vinterfest, runstensresa och Alsnu vikingadagar. Läs mer i kalendarieret här i tidningen! Välkommen att vara med! ■

Malin Rikardsdotter Ahlin

NOBLE FARMING

Lördagen den 1 oktober var det Höstmys i Storköket/Club Social på Sättra gård. BondenKocken & Noble Farming bjöd in till matmarknad med lokala producenter, värmande skördemat och fika samt loppis. Men säsongen är inte slut med det. Gårdsbutiken är öppen fredag-söndag 10-18 – och håll utkik efter julevent, hälsar arrangörerna. ■

FOTO: GUNILLA DYKHOFF STERNELIUS

ÖLFESTIVAL

Ölfestival 18 juni, fint väder och god öl.

FOTO: OVE WESTERBERG

Avspärningen som den såg ut. FOTO: PER ERICSSON

INSÄNDARE

Rätt ska vara rätt

År 2021 upptäckte vi på Marielundsvägen att man vid en nybyggd fastighet satt upp en bom över den stig som nyttjats i minst 60 år. Vi ansåg att detta var ett brott mot allemansrätten. Eftersom fastighetsägaren inte lyssnade på oss bestämdes att saken skulle utredas vidare.

Vi skrev en lapp på bommen och informerade om hur vi såg på saken. Där stod bland annat:

"Du försöker att hindra allmänheten att gå på stigen genom att sätta upp hinder med texten 'Privat tomt'. Men lagen visar att du har helt fel. Du måste skilja på 'mark' och 'tomt'. Du äger marken. Men stigen är inte din tomt. Släpp tanken på att utestänga adelsöbor som sedan massor av år har nyttjat stigen som en väg upp i skogen."

Då ingenting hände beslutade jag att göra en anmälan till Länsstyrelsen:

"Den nye ägaren till Stenby 11:19 har på eget bevåg satt upp hinder i den stig som i minst 60 år nyttjats av boende inom Stenby.

De utsatta bockarna har naturligtvis retat upp många. De är dessutom väldigt förfulande. Olagliga inskränkningar av allemansrätten är allvarliga. Och det är vad det handlar om här. Är detta något som Länsstyrelsen skulle kunna titta på? Fastighetsägaren bör få chansen att frivilligt träda tillbaka."

Länsstyrelsen tog upp ärendet och beslutade i korthet:

Länsstyrelsen höll med om att det var fel att spärra av stigen.

"Mot bakgrund av ovanstående bedömer Länsstyrelsen att det inte är skäligt att sätta upp bommar eller skyltar som hindrar eller avhåller allmänheten från att nyttja den aktuella stigen.

Men eftersom fastighetsägaren tagit bort avspärningen vidtar man ingen ytterligare åtgärd."

Efter att Länsstyrelsen i somras tog kontakt med fastighetsägaren meddelade han att

bommen och träbocken med texter har tagits bort. Länsstyrelsen kunde vid ett fältbesök på platsen den 10 oktober 2022 konstatera att så var fallet.

TILL SLUT:

Det är nu fritt för alla att använda stigen. Jag har dock en överenskommelse med fastighetsägaren. Det innebär att om vi ser att han är hemma så kan vi (om vi vill) undvika att gå på stigen. Att bo på en ö som vi gör medför ett visst ansvar. Man vill inte bråka i onödan men i det här fallet kändes det nödvändigt att sätta ned foten. ■

Allt har löst sig till det bästa.
RÄTT SKA VARA RÄTT.

Pelle Ericsson, Marielund

FAKTA:

Så säger lagen: Enligt 26 kap. 11 § miljöbalken (1998:808) får Länsstyrelsen förelägga den som håller stängsel i ett område av betydelse för friluftslivet, eller i närheten av ett sådant område, att ordna grindar eller andra genomgångar som behövs för att allmänheten skall kunna komma till mark inom ett sådant område som omfattas av allemansrätten. Är det uppenbart att ett stängsel endast är avsett att utestänga allmänheten från området, får föreläggande meddelas om att ta bort det. ■

Blomverkstan Adelsö
SÄTRA GÅRD

Vi har extra öppet varje advents lördag med julfika och fina erbjudanden, bl.a. egenodlad amaryllis, kransar, bundna buketter, julkorgar och arrangemang. Vi har hemleverans!

Här kan du betala med **Klarna.**

- ✓ Binderier i Sorg och lycka
- ✓ Jord, gödning, täckbark
- ✓ Blommor efter säsong
- ✓ Litet växthus med egen odling av blommor och grönsaker för utplantering
- ✓ Vi levererar på vardagar

tel: 08 540 521 00

FOTO: KLAS DYKHOFF

TVÄTTBRÄDA, TRÄDRÖTTER OCH POTTHÅL

– Varför ser vägarna ut som de gör?

Förutom alla vägarbeten som dagligen prövar tålamodet hos Ekerös vägtrafikanter, så är skicket på vägarna något som många reagerar på.

Adelsö Ringväg från Norrängsvägen och några hundra meter norrut har länge varit en mycket skumpig sträcka. Många bilister har kört vänstertrafik där vid färd norrut, för att slippa de värsta guppen.

Så vad beror ojämnheterna på? Det blev presstopp för Adelsönytt då vägsträckan den 8 november plötsligt började åtgärdas, detta trots Trafikverkets besked bara ett par veckor tidigare att det inte fanns medel för detta.

Enligt välunderrättad källa är det till stor del Värna Adelsös och inte minst Siri Lundmarks förtjänst.

Då vi var förbi med kameran var arbetet i full gång och Jimmy Björk kunde berätta att det var trädrötter som hade ställt till det. Under vägen finns sand som bevarar fukt väl och då söker sig trädrötterna dit.

Tvättbräda, däremot, uppstår när tunga fordon åker på vägar där det underliggande

FOTO: KLAS DYKHÖFF

materialen kan röra sig när det belastas. Om det uppstår ett litet gupp så kommer det att bli större när fler fordon passerar, eftersom de studsar över guppet och knuffar bort mer material när de "landar" på andra sidan guppet. Samtidigt bildas det ett gupp till, efter det första.

»Under vägen finns sand som bevarar fukt väl och då söker sig trädrötterna dit.«

Om det här sker på en asfalterad väg så bildas det sprickor i asfalten där de här vågorna uppstår, och i sprickorna tränger det in vatten, som mjukar upp asfalten och de underliggande lagren ytterligare. Det här skyndar på processen och orsakar dessutom potthål.

Också potthålen är självförstärkande, så att ett litet hål snabbt blir större för att det samlas vatten i det som mjukar upp kanterna och gör att bilar som kör in i hålet nöter ner kanterna ytterligare.

HUR UNDVIKER MAN DE HÄR PROBLEMEN?

Med regelbundet underhåll av vägarna kan man minska problemen. Enligt Trafikverkets hemsida så inspekteras alla allmänna vägar regelbundet och trafikfarliga problem åtgärdas skyndsamt. Det är möjligen lite förvånande att inte Arriva/VR har förmått Trafikverket att åtgärda Adelsö Ringväg tidigare, eftersom bussarna inte heller kan må bra av att studsas runt på dåliga vägar.

Liksom fallet är med grusvägarna på ön, så är antagligen inte heller Adelsö Ringväg dimensionerad efter dagens tunga fordon och intensiva trafik. Förr eller senare måste man förmodligen göra en grundlig förstärkning av hela vägen, något som många av öns vägföreningar nu tvingas göra med sina grusvägar. ■

Klas Dykhoff

BIRKAKÖRENS

Hyllningskonsert till ABBA

Stående ovationer för Birkakören på den första av fyra utsålda ABBA-konserter i Adelsö hembygdsgård. Publiken kunde njuta av sång och musik under ledning av Johan Wallnäs, och av barsservering i pausen.

Vintervideo från Hovgården

Vi har gått runt i Hovgården och sjungit igen!

Denna gång är det en jul-sång med en text som jag tänker utspelar sig precis här utanför Adelsö kyrka. Strax före nyår kom det ett överkligt, fantastiskt snöfall och förvandlade allting till ett sagolandskap och då tog vi med oss kameran och gitarren till gravkullarna.

"Här är stillhet och tystnad, nu när marken färgats vit.

Från den trygga, gamla kyrkan klingar sången ända hit".

Tonen är inte glattig utan eftertänksam och melankolisk. Sådan kan julen också vara. Min Moster sa en gång att hon slutade fira jul när hennes pappa dog, för då var det inte roligt längre. Hon fick uppleva 40 jular utan honom. Julen för henne och väldigt många är totalt förknippad med familj och traditioner. Det finns ju t.o.m. de som dukar fram ett tomt kuvert vid bordet till alla som saknas. En fin gest, tycker jag, särskilt vid jul.

"Ett sken ifrån ljusen bakom fönstrets välvda ram har förenat de själar som finns med oss här i tiden".

Julen är en bra påminnelse om att uppskatta dem man har omkring sig medan man fortfarande har möjlighet, genom julkort, hälsningar och julklappar.

"Jag vet att de som har lämnat oss, har förstått att vi är liksom fladdrande lågor, så länge vi är här".

FOTO FRÅN FILMEN: YOUTUBE

Det kommer att finnas massor av tillfällen att lyssna på musik på Adelsö/Munsö kommande veckor.

"Jag är här, och mitt på en frusen väg finns det värme ändå fastän snön börjat falla och himmelen blir grå".

Lyssna på vår stillsamma version av Kop-pången på Youtube, via QR-koden här nedan! ■

GOD JUL!

Malin Rikardsdotter Ahlin

UNDER VINJETTEN BARN OCH UNG PÅ ADELSÖ
PUBLICERAR ADELSÖNYTT REGELBUNDET INTERVJUER
MED UNGA ADELSÖBOR. DE FÅR KOMMA TILL TALS,
SÅ OREDIGERAT SOM MÖJLIGT. HUR ÄR DET ATT VÄXA
UPP PÅ ADELSÖ? VAD ÄR BRA, VAD ÄR DÅLIGT?
VAD VILL DU SÄGA TILL DEM SOM BESTÄMMER?

RUBEN ÄLSKAR SKOLAN, SPEL – OCH FN

Oj, så mörkt det var i höstkvällen! Men jag hittade ändå direkt hem till familjen Björk på Lundkulla. Där bor Ruben, 8 år, med mamma Madeline, pappa Christian, lillebror Albin, lillasyster Alma och katten Buse. Ruben vill gärna bli intervjuad för Adelsönytt.

Hej Ruben, min första fråga till dig är om du tycker om att bo på Adelsö.

– Det är mysigt att vara på Adelsö för det är ingen liksom stad där. Vi bor ju på landet i en liten by, kan man säga. Vi har nära till skogen, vi har nära till åkrar, stor gräsmatta och allt sånt.

Tycker du inte om stan?

– Nej, för i en stad är det ju så mycket bilar som sprutar ut rök i baken. När man ska åka till jobbet måste man förbi fem köer varje morgon och när man ska åka hem. Men det finns en bra sak, man har nära till bio man kan gå på pizzeria och sånt. Men jag föredrar landet i en liten by som den här och vår by leder ju liksom in i skogen också.

Har ni nära till vattnet så ni kan gå och bada på sommaren?

Ruben pekar och visar ut i mörkret.

– Ja, det är bara att åka ut där, in dit, sen är man framme nästan. Vi brukar åka till Långgrunda och Hanholmen. Det är jättefint.

Ruben går i årskurs 2 i Munsö skola. Han har gått där sedan han var fem år, eller nästan sex, då han började förskoleklass. Ruben föddes den 16 november 2014 så i år blir han åtta år.

Ska du gå kvar i Munsö skola när du ska börja trean?

Ruben Björk, 8 år. FOTO: GUNILLA DYKHOFF STERNELIUS

– Japp! Jag vill vara kvar där så länge jag kan. Det är så bra fröknar och jag har en massa massa vänner.

Hur många är ni i årskurs 2?

– Vi är sju. Om man räknar med hela skolan så är vi 41 tror jag. Om man räknar med fröknarna så är det nog 45.

Vi pratar lite om skolans lokaler, var klassrummen ligger och så. De lokaler som tidigare var skolbarnens fritids disponerar nu förskolan, under den tid då Adelsö förskola är evakuerad till Munsö skola. Det tycker visst inte Ruben är okej. Han utbrister förargat:

– Dom har snott vårt fritids!

En annan sak som Ruben är lite sur på är att han inte åker skolbuss längre. Han åker med mamma eftersom hon numera arbetar på Munsö skola. Han vänder sig till Madeline:

– Jag vill att du ska jobba på Adelsö förskola sen igen för då kan jag åka med bussen med Erik! Varje dag!

Erik är Rubens bästa bästa bästa kompis, säger han. När de åker skolbuss tillsammans så spelar de spel på sina mobiltelefoner.

– Han har jättetråkigt nu när inte jag är där.

Vad är det för spel ni spelar? Minecraft?

– Ja, framför allt. Och Roblox, Ghost Simulator och lite andra. Och vi liksom pratar alltid med varandra.

Brukar du ha läxor?

– Ja, det är kul. Jag har ABC-klubben ... Eller, nu har jag Diamantjakten. Jag kan hämta!

Ruben springer iväg och kommer tillbaka med boken. Den är hans egen, han har skrivit sin namn i den och det finns sidor efter varje kapitel med frågor som han har skrivit svar på.

Varken fin bok. Är den spännande?

– Nja, inte så spännande. Mest rolig.

Vad gör du en vanlig skoldag när du har kommit hem, förutom läxor?

– Jag spelar med en kompis. Jag har ju hans nummer så jag kan ringa till honom och ha telefonen bredvid mej. Så kan jag spela på Ipaden och joina honom.

Spelar man samma spel då och är tillsammans där?

– Ja, typ så. Jag kan hämta och visa.

Han är snart tillbaka med sin Ipad och startar ett spel. Det är mycket swish och oiiii och krasch. Hans spelfigur ser ut att krossas och förintas.

Å nej, hur gick det där?

– Det är lugnt, det är lugnt! Jag ramlade ner i lavan men jag har en checkpoint här.

Checkpoint är som ett nytt liv. Ruben läser på skärmen:

– Looks like the area is under construction, be careful.

Ni som spelar blir väldigt duktiga på engelska.

– Yeah, I know. Jump! Jump! Jag är typ bäst i skolan på engelska.

Vad tycker du förresten om maten i skolan?

– Bäst! Inte bättre än mormors pannkakor men ändå. Min favoriträtt är potatis- och purjolökssoppa, mmm-smack! Jag brukar doppa mackan i soppan.

Vad händer på höstlovet då?

– Då kommer vi ha fullt upp, vi ska åka på kryssning och vi ska ta hand om en hund och bowla och gå på Halloweenpromenad.

(Halloweenpromenad, se sid. 47/red:s anm.)

Vissa tycker att det skulle vara en bro till Adelsö i stället för färja. Vad säger du om det?

– Nej, broar passar mer i stan. I Stockholm är det liksom hundra broar överallt. Men jag tycker om färjan för den är liksom mer landsliktande. Även om den går lite sakta. Så jag vill inte ha nån metallbro. Det skulle inte passa.

Till sist vill jag fråga dig om du vill säga något till dem som bestämmer.

– Jaa! Jag älskar FN! Dom stoppar ju freaking KRIG! Eller, dom försöker.

Ja, krig är ju bara för hemskt. Finns det något som är dåligt på just Adelsö, som du vill be dem som bestämmer att ändra på?

Ruben funderar en god stund. Till sist svarar han på sitt bestämda vis:

– Nnnej! ■

Tack, Ruben, för intervjun!

Gunilla Dykhoff Sternelius

GETR

All reklam,
design och print!

Högsta kvalitet
till bästa pris!

Beställ eller kontakta oss på

info@getr.se

076-242 44 43

www.getr.se

2022-2023

För att hålla dig uppdaterad om föreningarnas kommande evenemang på ön bör du besöka Adelsö föreningsråds gemensamma hemsida: www.adelso.se

---

3 DECEMBER, KL. 12-15

Tomteverkstad, kom och tillverka riktiga julklappar som du kan ge bort, i Uppgården eller Hembydsgården.

Arrangör:

Adelsö Hembygdslag.

13 DECEMBER, KL. 13

Flitiga Fingrar bjuder in till handarbete och gemenskap med fika i Adelsö Hembygds-gård: tisdagar jämna veckor t.o.m. 16 maj.

Arrangör: kyrkan.

17 DECEMBER, KL. 15

Birkakören inbjuder till sin traditionella julkonsert i Adelsö kyrka.

24 DECEMBER, KL. 10

Samling vid krubban i Adelsö kyrka. *Präst:* Katarina Wolf. *Musiker:* Carina Einarson, sångensemble.

25 DECEMBER KL. 9.30

Julotta för morgontrötta i Adelsö kyrka.

26 DECEMBER, KL. 13

Adelsö Evenemang och Adelsö IF bjuder in till turneringen Annandagspingisen i Hembydsgården. Senaste anmälan är kl. 12.45. Turneringen är öppen för alla som vill spela pingis, naturligtvis är även de som inte spelar också välkomna. Fika och tilltugg finnas att köpa.

31 DECEMBER, KL. 15

Nyårsbön i Adelsö kyrka.

Präst: Magnus Ehntorp.

Musiker: Carina Einarson

6 JANUARI, TRETTONDEDAG JUL, KL. 13

Dansa ut julen. Julgransplundring i Hembygds-gården arrangeras av Adelsö Evenemang, som laddat med levande musik, tomte och fika.

21 JANUARI

Alsnu Vikingar ordnar Vintergille. När vintern är som kallast behöver vi en fest för att värma oss, damma av kläderna och börja drömma om sommarens äventyr. Boka din plats hos styrelsen@alsnu.se.

26 FEBRUARI, KL. 15

Requiemmässa i Adelsö kyrka med kör och musiker.

MARS

Adelsö IF planerar att anordna en heldag i Romme Alpins backar för alla skidsugna, datum meddelas så snart det är bestämt.

16 APRIL

Runstensresa i Ekerö kommun. Under Kalle Runristares ledning kommer vi att besöka flertalet av Ekerö kommuns många runstenar. Vi samåker

MARS:

Adelsö IF planerar att anordna en heldag i Romme Alpins backar för alla skidslugna.

i egna bilar. Kostnad 100 kr för ickemedlem, gratis för medlem (medlemskap i föreningen 50 kr). Boka din plats hos styrelsen@alsnu.se.

30 APRIL

Valborgsmässofirande på Adelsövallen med Birkakören som sjunger in våren kl. 20.10, tal, braständning m.m.

30 APRIL–1 MAJ

Alsnu vikingadagar vid Alsnu gård, nedanför fotbollsplanen. Vi levandegör den historiska platsen. Det kommer även att finnas en viss marknadsdel – men, fokus kommer som alltid att ligga på upplevelser. Besökarna får lyssna till musik, sagor och se på cyckel samt prova på pilbågsskytte, hantverk såsom smide och smyckestillverkning. Vidare kommer det att finnas flera olika sorters mat att äta.

MAJ

Adelsö IF planerar att arrangera ett antal bilbingoträffar under våren/sommaren, datum meddelas när de är bestämda.

18 MAJ KL. 10–13

Adelsö vandringsled öppnas traditionsenligt varje år på Kristi himmelfärdsdag genom Adelsö Föreningsråd. Längs halva leden, ca 7 km, finns öns föreningar på plats för att bjuda på tilltugg och information. Vandrigen börjar vid Norrängens parkering.

Tack!

till våra annonsörer, sponsorer och bidragsgivare, för era tillskott till föreningen.

Dessa bidrag användes bland annat till:

- Tryck och distribution av tidningen Adelsönytt och annan information
- Pris till årets Adelsöbo
- Stöttning av evenemang och föreningar på Adelsö

Och mycket mer.

Mats Lundgren

VÄRNA ADELSÖ

ANNONS- PRISLISTA

Välkommen att annonsera i Adelsönytt

Helsida: 1 600 kronor

Halvsida: 800 kronor

1/4-sida: 400 kronor

GLÖM INTE ATT
KOLLA PÅ ADELSÖS EGEN
EVENEMANGSPORTAL

www.adelso.se

där du hittar fler evenemang när öns föreningar har spikat sina program för 2023.

Om Värna Adelsö

Föreningen Värna Adelsö samlar både bofasta och fritidsboende.

Vårt syfte är att slå vakt om Adelsös kultur och natur samt att främja möjligheterna att bo och arbeta på ön. Vi verkar för en framtida utveckling som inte tär på människor, natur och vårt historiska arv.

Vi arbetar bland annat med följande frågor:

- Allemansrätten. Markägare ska till exempel inte kunna hindra människor att bada och ströva i naturen.
- Vi vill slå vakt om Munsö skola. Återinför årskurs 4-6!
- Kulturlandskapet och strandskyddet ska värnas.
- Miljön i alla avseenden ska värnas.
- Färjan ska alltid fungera, även när det är stränga vintrar. Mer trafik under sena kvällar.
- Vi vill slå vakt om busstrafiken.
- Vi värnar vår lanthandel.
- Vi vill att vildsvinsstammen på ön minskas kraftigt.
- Vi slår vakt om Hembygdsgården.
- Hovgårdsområdet och Världsarvet bör utvecklas.

Värna Adelsö med drygt 600 medlemmar är öns största förening.

VÄRNA ADELSÖ STYRELSE 2022

ORDFÖRANDE

Anders Gustafsson, Skogstorp
Mobil: 070-298 55 25
E-post: anders.gustafsson28@gmail.com

VICE ORDFÖRANDE

Helena Abrahamsson, Lundkulla
Mobil: 070-679 26 16
E-post: helena.abrahamsson@gmail.com

KASSÖR

Mats Lundgren, Marielundsvägen
Mobil: 070-730 32 03
E-post: matslu3@gmail.com

LEDAMÖTER

Monika Engelhardt, Frutorp
Mob: 070-789 09 68
E-post: frutorp@hotmail.com

Andreas Gustafsson, Hovgården
Mobil: 070-986 55 92
E-post: andreas.adelso@gmail.com

Siri Lundmark, Stenby
Mobil: 070 248 21 23
E-post: siri.lundmark@hotmail.com

Lennart Rydberg, Lundkulla
Mob: 070-322 02 61
E-post: lennart.rg@gmail.com

Maria Skedinger, Hanmora
Mobil: 073-807 19 75
E-post: mariaskedinger@gmail.com

Stefan Wählin, Ellholmen
Mobil: 070-318 80 00
E-post: s.wahlin@hotmail.com

Jan Gertz, Gredby
Mobil: 070-353 01 65
E-post: jan80taborist@gmail.com

ADELSÖ VÄL VÄRT ATT VÄRNA!

DAGS ATT BETALA MEDLEMSAVGIFTEN

2023

Under de senaste åren har medlemsantalet i Värna Adelsö legat stabilt på över 600 medlemmar.

För 2022 blev det ytterligare ett år med ett medlemsantal väl över 650.

Ett tydligt tecken på att föreningen både behövs och uppskattas. I skrivande stund är vi 685. Fantastiskt bra. Låt oss nu behålla det eller rentav bli ännu fler för kommande år.

För dig som redan är med, hoppas vi att du vill fortsätta att vara medlem i Värna Adelsö även under 2023.

Alla som inte tidigare varit medlemmar är självklart också varmt välkomna.

Låt oss hjälpas åt så att 2023 blir ännu ett år med många medlemmar.

För mer information, se Värna Adelsös hemsida, under medlemmar:

<http://www.varnaadelso.se>

Ju fler vi är, desto tyngre väger våra argument i diskussioner med kommunen, myndigheter, bussbolag och organisationer m.fl. om Adelsös intressen och framtid.

Avgiften för 2023 är endast **50 kr** per person. En mycket låg avgift. Föreningens styrelse och tidningsredaktion lägger ner mycket tid, engagemang och arbete. Alla i som jobbar för Värna Adelsö gör det helt ideellt.

Medlemsavgiften, **50 kr** per medlem, har varit oförändrad sedan föreningen startade 2003. 20 ÅR! Den betalas in på Värna Adelsös **plusgirokonto 136 05 72-0**. Du kan också swisha medlemsavgiften direkt till föreningen på **Nr 12345 571 20**. Kom ihåg att ange vem eller vilka avgiften avser.

Vi är självfallet tacksamma för ytterligare bidrag till föreningen.

Har du frågor om avgiften kan du kontakta vår kassör Mats Lundgren, **matslu3@gmail.com**

God Jul

ÖNSKAR REDAKTIONEN

